

MÄRKUSTE TABEL

Nr	Märkused	Arvestatud/ Mitte-arvestatud/ Selgitatud	RaM'i seisukohad
II kooskõlastusring			
Justiitsministeerium			
1	Justiitsministeerium kooskõlastab eelnõu. Palume arvestada käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud	Arvestatud on enamuse eelnõus ja seletuskirjas tehtud märkustega. Arvestatud ei ole osade märkustega, mis puudutavad terminite muutmist, sest olemasolev termin on kasutusel ka mujal seaduses ning ka teistes seadustes. Muutmine tekitaks ebaselgust.
Finantsinspeksioon			
2	<p>Eelnõu § 1 punkt 7</p> <p>Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse võlaõigusseaduse (edaspidi <i>VÕS</i>) § 710¹ lõigetega 5¹ ja 5² järgmiselt:</p> <p>(5¹) Krediidiasutus ei või keelduda põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest lähtuvalt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 10 alusel määratletud riskiisust, kuid võib riskide maandamiseks rakendada järgmiseid meetmeid:</p> <p>1) määrata maksekontol olevate vahenditega sooritatavate maksete maksimaalne summa ühes kuus;</p> <p>2) määrata ühe tehingu maksimaalne summa või tehingute maksimaalne arv ühes kuus, sealhulgas kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest tehtavate tehingute summa piirmäär;</p> <p>3) määrata maksekontol hoiustatavate vahendite maksimaalne summa;</p> <p>4) piirata või keelata sularaha väljavõtmine kolmandates riikides.</p> <p>(5²) Käesoleva paragrahvi lõikes 5¹ nimetatud piiranguid ei kohaldata ülekannete suhtes, mille puhul sooritatakse makseid ametiasutusele maksu, trahvi või riigilõivu tasumiseks.</p> <p>Märgime, et tootepiirangute lubatavus maksekonto direktiivi (edaspidi <i>Direktiiv</i>) alusel on õiguslikult keerukas teema, mistõttu palume hinnata Eelnõu § 1 punkti 7 kooskõla Direktiiviga ning vajadusel lisada vastavad selgitused seletuskirja.</p>	Selgitatud	<p>Euroopa Pangandusjärelevalve (edaspidi <i>EBA</i>) on käsitlenud tootepiirangute seadmise teemat oma 31. märtsi 2023. aasta suunises rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide tõhusa juhtimise poliitika ja kontrolli kohta finantsteenustele juurdepääsu andmisel (EBA/GL/2023/04)¹. Soovimatu <i>de-riskingu</i> suunise punktid 20 ning 21 näevad ette, et kui riigisisene õigus võimaldab, peaksid krediidi- ja finantseerimisasutuste poliitika ja menetlused hõlmama võimalusi ja kriteeriume konkreetsele kliendile pakutavate toodete või teenuste omaduste individuaalseks ja riskitundlikuks kohandamiseks.</p> <p>Need peaksid hõlmama järgmisi variante:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. pakkuma põhimaksekontosid, kui krediidiasutus on direktiivi 2014/92/EL riikliku ülevõtmise kohaselt kohustatud selliseid kontosid pakkuma; b. kui riigisisene õigus võimaldab, kehtestama finantstoodetele ja -teenustele sihipärased piirangud, näiteks ülekannete summa, liik või arv või kolmandatesse riikidesse/kolmandatest riikidest tehtavate tehingute summa, eelkõige kui need kolmandad riigid on seotud suurema rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga.

¹ https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2023/EBA-GL-2023-04/Translations/1061462/GLs%20on%20MLTF%20risk%20management%20%28EBA%20GL%202023%2004%29_ET_COR.pdf

<p>Juhime tähelepanu, et Direktiivi preambuli punkti 44 ja artikli 17 lõike 4 kohaselt eeldusena ei tohi piirata põhimakseteenuse raames tehtavaid toiminguid, nt maksetehingute arvu. Põhimakseteenustega seotud tehingute arvu piiramise keeld on kehtestatud ka VÕS § 710¹ lõikes 10. Piirangu eesmärgiks on säilitada põhimakseteenuse efektiivsus ja atraktiivsus tarbijale ning piirata krediitdiasutuste võimalust suunata tarbijaid kasutama teisi, kõrgemate teenustasudega teenuseid, mitte keeld kohaldada meetmeid kõrgemate rahapesu riskide juhtimiseks. Samas on aga norm oma sõnastuses igasuguseid tootepiiranguid välistav.</p> <p>EBA riskide vähendamise suunises on viidatud toodete piiramise võimalusele tarbijate kontekstis vaid erakorralistel juhtudel (EBA pakub riskide vähendamise alternatiivina kliendile pakkuda põhimakseteenust või piirata tooteid, kuna põhimakseteenus ise ongi juba eelduslikult piiratum teenus) ning sedagi vaid teatud riskigruppide kontekstis (isikud, kel on legitiimne põhjus mitte omada traditsioonilisi isikusamasuse tuvastamist võimaldavaid dokumente ehk kelle puhul esineks lepingu loomisest keeldumise alus hooldusmeetmete kohaldamise võimatuse teel).</p> <p>Kui RM on Direktiivi tõlgendamisel jõudnud senisest erinevale seisukohale tootepiirangute lubatavuse osas põhimakseteenuste osutamisel, siis on oluline vastavat tõlgendust seletuskirjas selgitada, et tagada põhimakseteenuste jätkuv kättesaadavus ning vältida olukorda, kus tarbijatele põhimakseteenuste kättesaadavus väheneb seonduvalt krediitdiasutuste poolt ühepoolset kohaldatavate piirangutega, mida tarbijal ei ole võimalik mõjutada.</p> <p>Arvestades, et Eelnõu § 1 punktiga 7 soovitakse reguleerida ka tehinguid kolmandate riikidega/riikides, siis juhime täiendavalt tähelepanu Direktiivi artikli 17 lõike 1 punktidele c) ja d), mille kohaselt reguleerib Direktiiv tehingute tegemist Euroopa Liidus (edaspidi <i>EL</i>), mistõttu tuleks analüüsida, kas käesoleva Eelnõu raames on asjakohane reguleerida VÕS-is kolmandate riikidega seotud ja kolmandates riikides tehtavaid tehinguid, kui see jääb Direktiivi kohaldamisalast välja. Ka Eelnõu § 1 punktides 1-3 on viidatud, et põhimakseteenustega seotud tehingud on piiratud EL-ga.</p>	<p>Maksekonto direktiivi põhjenduspunkt 47 viitab samuti liikmesriikide õigusele lubada konkreetsele kliendile pakutavate toodete või teenuste omaduste riskitundlikuks kohandamiseks.</p> <p>Leiame, et riskide leevendamiseks ette nähtud meetmed on maksekonto direktiiviga kooskõlas. Maksekonto direktiivi artikkel 1 lõige 7 sätestab, et põhimaksekonto avamine ja kasutamine käesoleva direktiivi kohaselt peab olema kooskõlas direktiiviga 2005/60/EÜ. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ, 26. oktoober 2005, rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta. Selle direktiivi eesmärki on tõkestada rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamist. Selle eesmärgi täitmiseks on põhjendatud kõnealuste riskide maandamise meetmete ettenägemine.</p>
--	--

3	<p>Eelnõu § 1 punkt 16</p> <p>Eelnõu § 1 punktiga 16 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõige 1 järgmiselt: krediitdiasutus võib põhimakseteenuse üles öelda üksnes erakorraliselt ja käesolevas paragrahvis sätestatud juhtudel.</p> <p>Juhime tähelepanu, et antud sättest on pärast sõna „põhimakseteenuse“ puudu sõna „lepingu“.</p>	Arvestatud	Lõikesse lisatud sõna „lepingu“.
4	<p>Eelnõu § 1 punktiga 16 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõiked 4 ja 5 järgmiselt:</p> <p>(4) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud alusel ütleb krediitdiasutus tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles etteteatamistähtaega järgimata.</p> <p>(5) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 3–6 sätestatud alustel lepingu ülesütlemisel ei tohi ülesütlemisest etteteatamise tähtaeg olla lühem kui kaks kuud.</p> <p>Juhime tähelepanu, et VÕS-i lisatava § 720¹ lõikes 4 toodud viide lõike 2 punktidele 1 ja 2 ei ole korrektne. Lõige 2 näeb juba ette, et selles lõikes toodud alustel ütleb krediitdiasutus põhimakseteenuse lepingu etteteatamistähtaega järgimata üles. Eelduslikult on soovitud antud sättes viidata 720¹ lõike 3 punktidele 1 ja 2.</p> <p>Märgime, et VÕS § 720¹ lõikes 5 toodud viide lõike 3 punktidele 3-6 ei ole korrektne. Lõikes 3 on kokku 5 alapunkti. Seega oleks korrektne viidata lõike 3 punktidele 3-5.</p> <p>Lisaks teeme ettepaneku liita VÕS § 720¹ lõiked 4 ja 5, kuivõrd mõlemad lõiked reguleerivad etteteatamistähtaegu lõikes 3 toodud ülesütlemise aluste kasutamisel. Siinkohal juhime tähelepanu, et eeltoodud muudatuse tegemisel tuleb jälgida, et VÕS § 720¹ lõikes 9 on viidatud korrektsetele lõigetele.</p>	Arvestatud	<p>Ebatäpsus parandatud.</p> <p>Lõiked 4 ja 5 jäetud selguse mõttes eraldi.</p>
5	<p>Eelnõu § 1 punktiga 16 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõige 7 järgmiselt: kui krediitdiasutus ütleb põhimakseteenuse lepingu üles vastavalt käesolevale paragrahvile, kohaldatakse käesoleva seaduse § 720.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 14-15 kohaselt „muudatuse tulemusel kohaldub kõikidele juhtudele VÕS §-s 720 sätestatud korralise ülesütlemise</p>	Arvestatud	VÕS § 720 ¹ lõiget 7 on muudetud ja sätestatakse, et kohaldatakse § 720 lõikeid 3, 5 ja 6, mis reguleerivad lepingujärgsete tasude ja kontrol oleva raha kliendile väljamaksmise nõudeid.

	<p>regulatsioon ning neid tuleb kohaldada vastavalt konkreetsele olukorrale.</p> <p>FI hinnangul ei ole võimalik VÕS § 720¹ alusel põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisele kohaldada kogu VÕS §-i 720, kuivõrd antud paragrahv reguleerib makseteenuse lepingu korralist ülesütlemist. Eelnõu § 1 punktiga 16 VÕS-i lisatava § 720¹ lõike 1 kohaselt võib krediidasutus põhimakseteenuse lepingu üles öelda aga üksnes erakorraliselt. Märkime, et asjakohane on eelkõige VÕS § 720 lõigete 3, 5 ja 6 kohaldamise lubamine, mis reguleerivad lepingujärgsete tasude ja kontrol oleva raha kliendile väljamaksmise nõudeid.</p>		
6	<p>Eelnõu § 1 punktiga 16 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõige 9 järgmiselt: käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud nõuetele mittevastav ülesütlemine on tühine.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 15 kohaselt „sama lisatava paragrahvi lõike 9 kohaselt on ka paragrahvi lõigetes 5 ja 6 sätestatud nõuetele mittevastav ülesütlemine tühine.“</p> <p>Juhime tähelepanu, et Eelnõu § 1 punktiga 16 VÕS-i lisatava § 720¹ lõikes 9 viide lõigetele 4 ja 5 ning Eelnõu seletuskirjas viide lõigetele 5 ja 6 ei ole korrektne. Nõuded ülesütlemisele on sätestatud VÕS § 720¹ lõigetes 4-6.</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Lõiget 9 muudetud ja viidatud lõigetele 5 ja 6. Lõige 5 näeb ette kahe kuulise etteteatamistähtaaja lepingu ülesütlemiseks ja lõige 6 näeb ette nõuded, millele ülesütlemisavaldus peab vastama. Nendele nõuetele mittevastav ülesütlemine on tühine.</p>
7	<p>Eelnõu § 4 punktiga 2 täiendatakse KAS-i §-ga 88¹ ja kehtestatakse põhimakseteenuse osutamise kohustus krediidasutustele ja välisriigi krediidasutuse filiaalidele. Selguse mõttes palume täiendada KAS § 88¹ lõiget 2 järgmiselt: „<i>Finantsinspeksioonil on krediidasutuste põhjendatud taotlusel alusel /.../.</i>“</p>	Arvestatud	<p>Sõnastust on täpsustatud.</p>
8	<p>KAS § 88¹ lõiget 4 tuleb sätestada selliselt, et FI-l oleks õigus kaaluda vabastuse andmist ja sellest keeldumist ehk FI-l pole kohustust anda alati vabastust. Sellest tulenevalt palume sõnastada KAS § 88¹ lõiget 4 järgmiselt: „(4) <i>Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud otsuse vabastuse andmise või sellest keeldumise kohta teeb Finantsinspeksioon 4 kuu jooksul krediidasutuse taotluse saamisest arvates. Otsuse toimetab Finantsinspeksioon viivitamata krediidasutusele kätte.</i>“</p> <p>Palume täiendada KAS §-i 88¹ lõiget 6 järgmiselt: „(6) <i>Finantsinspeksioon võib omal algatusel käesoleva paragrahvi lõikes</i></p>	Arvestatud osaliselt	<p>Lõiget 4 on vastavalt muudetud.</p> <p>KAS §-i 88¹ lõiget 6 ei saa soovitud kujul muuta. Nimetatud paragrahvi lõikes 3 ei ole sätestatud konkreetseid tingimusi, millele vastavust saaks krediidasutus hinnata. Tegemist on üldiste asjaolude ja kriteeriumitega, mille hindamisel on FI-l kaalutlusruum.</p> <p>Lõiget 6 on muudetud selliselt, et krediidasutus peab FI-d teavitama, kui ta enam ei vasta vabastamise otsuses toodud</p>

	<i>2 nimetatud otsuse kehtetuks tunnistada, kui vabastuse aluseks olnud asjaolud on muutunud või esinevad muud erandlikud asjaolud. Krediidiasutus on kohustatud teavitama Finantsinspektsiooni, kui ta enam ei vasta käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud tingimustele.</i>		tingimustele.
9	<p>Eelnõu § 5 punkt 3</p> <p>Eelnõu § 5 punktiga 3 kehtestatakse makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse (edaspidi MERAS) § 101¹ järgmiselt: võlaõigusseaduse §-des 710¹, 711, 711¹, 711³, 711⁵, 711⁶, 718¹, 721¹–721⁴, § 721⁵ lõikes 1 ning §-des 727 ja 727¹ sätestatud kohustuste rikkumisel on Finantsinspektsioonil õigus teha maksteenuse pakkujale käesoleva seaduse §-des 100 ja 101 sätestatud alusel ettekirjutus.</p> <p>Juhime korduvalt tähelepanu, et kuivõrd Eelnõuga soovitakse kehtestada VÕS § 720¹, mis sätestab kohustused põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisele, on tarvilik antud paragrahv lisada ka MERAS § 101¹ lõikes 1 loetletud sätete hulka, mille rikkumise korral on FI-l õigus teha ettekirjutus.</p>	Arvestatud	MERAS § 101 ¹ lõikes 1 loetletud sätete hulka lisatud VÕS § 720 ¹ .
10	<p>Eelnõu seletuskiri lk 7</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 7 kohaselt „Direktiivi artikli 17 lõike 1 punkti c kohaselt hõlmab põhimaksekonto teenuseid, mis võimaldavad sularaha väljavõtmist maksekontolt kogu liidus pangakontoris või pangaautomaadist nii krediitdiasutuse lahtiolekuajal kui ka väljaspool lahtiolekuaga ning artikli 17 lõike 1 punkti d kohaselt: i) otsekorraldusi; ii) maksekaardiga tehtavad maksetehinguid, sealhulgas internetimakseid; iii) krediidikorraldusi, sh püsikorraldusi, krediitdiasutuse terminalides, kontorites ja internetirakenduste kaudu, kui need on kättesaadavad. Eelviidatud teenused on sätestatud VÕS § 709 lõike 15¹ punktides 3-6. VÕS-is puudub viide sellele, et põhimaksekontoga seotud teenustena loetakse üksnes liidus tehtavaid maksetehinguid, nii nagu seda sätestab maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 1 punkt d. Eelnõuga viiakse VÕS § 709 lõige 15¹ punktid 3–6 kooskõlla maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 1 punktis d sätestatuga.“</p> <p>Teeme ettepaneku Eelnõu seletuskirja lk 7 väljatoodud selgitusi täiendada ja viidata läbivalt ka Direktiivi artikli 17 lõike 1 punktile c järgnevalt: „/---/VÕS-is puudub viide sellele, et põhimaksekontoga seotud teenustena loetakse üksnes liidus tehtavaid maksetehinguid, nii nagu seda sätestab maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 1 punkt d. Samuti ei täpsusta VÕS, et sularaha väljavõtmine peab</p>	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt täiendatud.

	<i>põhimakseteenusena olema tagatud kogu liidus, nagu on sätestatud maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 1 punktis c. Eelnõuga viiakse VÕS § 709 lõige 151 punktid 3–6 kooskõlla maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 1 punktides c ja d sätestatuga.“</i>		
11	<p>Eelnõu seletuskiri lk 14</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 14 kohaselt „kuigi VÕS § 720¹ lõike 3 punktis 5 sätestatud juhul võib krediidasutus põhimakseteenuse lepingu üles öelda, siis tarbija poolt uue põhimakseteenuse lepingu sõlmimiseks taotluse esitamisel ei tohi krediidasutus tarbijaga põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keelduda ning tarbijal on võimalik avada sõlmida uus põhimakseteenuse leping, kui vastavasisuline võlgnevus on tarbija poolt kõrvaldatud.“</p> <p>FI hinnangul oleks kohane eeltoodut ümber sõnastada nii, et Eelnõu seletuskirjast oleks üheselt arusaadav, et juhul kui tarbija poolt on võlgnevus kõrvaldatud, siis ei tohi võlgnevuse eelnevat olemasolu võtta aluseks keeldumiseks põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest, kuid välistatud ei ole, et krediidasutus on kohustatud või võib keelduda põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest seaduses toodud juhtudel.</p> <p>Tagamaks sätte kohaldamisel parem selgus, teeme ettepaneku selgitada seletuskirjas järgmist: „<i>Kuigi VÕS § 720¹ lõike 3 punktis 5 sätestatud juhul võib krediidasutus põhimakseteenuse lepingu üles öelda, siis vastavasisulise võlgnevuse kõrvaldamisel tarbija poolt peab tarbijal olema võimalik esitada taotlus uue põhimakseteenuse lepingu sõlmimiseks ning krediidasutus ei tohi uue põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keelduda põhjusel, et tarbija eelmine põhimakseteenuse leping öeldi üles VÕS § 720¹ lõike 3 punkti 5 alusel.</i>“</p>	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt ettepanekule muudetud.
12	<p>Eelnõu seletuskiri lk 19-20</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 19-20 kohaselt „Eelnõu § 5 punktiga 4 nähakse ette rakendussäte põhimakseteenuse osutamise kohustuse osas. Eelnõu § 88¹ lg 1 kohustab krediidasutusi ja välisriigi krediidasutuse filiaale osutama võlaõigusseaduse § 709 lõikes 15¹ nimetatud põhimakseteenuseid.“</p> <p>Juhime tähelepanu, et antud rakendussäte nähakse ette Eelnõu § 4 punktiga 4, mitte Eelnõu § 5 punktiga 4. Lisaks kohustab krediidasutusi ja välisriigi krediidasutuse filiaale osutama</p>	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt muudetud.

	viide punktile 7.		
16	<p>Eelnõu seletuskirja lk 30 kohaselt „mõju avaldamise sagedus: pidev, kuna FI teostab finantsteenuste järelevalvet igapäevaselt ning lisanduvad täiendavad kohustused. /---/ Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk: risk on ebatõenäoline, kuna halduskoormus riikliku järelevalve ning väärtemenetluste läbiviimise osas väheneb. Mõju on positiivne, kuna väheneb ka oht topeltmenetlusteks, kuna TTJA ei saa FI-lt teavet juba käimasolevate menetluste kohta. Selleks, et riiklik finantsjärelevalve oleks korraldatud võimalikult selgelt ja efektiivselt on oluline piiritleda mõlema asutuse kohustuste ulatus finantsjärelevalve teostamisel ja väärtegade menetlemisel.“</p> <p>Juhime korduvalt tähelepanu, et TTJA-le muudatuste mõju avaldamise sageduse juures ei ole selgitatud mõju TTJA-le, vaid FI-le. Samuti on ebasoovitavate mõjude avaldumise riski selgitused poolikud.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud.
17	<p>Eelnõu § 3 punktiga 1 täiendatakse KAVS-i §-ga 99¹ ning nähakse ette rahalised karistused vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise eest.</p> <p>Kuivõrd VÕS §-s 403⁴ sätestatud põhimõtted kattuvad teatud määral KAVS §-des 49 ja 50 sätestatud kohustusega, mille eest on ette nähtud karistus KAVS § 99 alusel, siis praktikas võib tekkida probleeme isikute tegevuse kvalifitseerimisel. Eelnõu seletuskirja kohaselt sanktsioneerivad KAVS-i väärtetonormid eelkõige krediidiandjate poolt tarbija krediitdivõimelisuse hindamist puudutavate nõuetekohaste siseeskirjade (KAVS § 49) kehtestamata jätmist ja neid väärteguseid menetleb FI. Samas viitab ka VÕS § 403⁴ omakorda KAVS §-le 49 ja §-le 50. Lisaks on KAVS-s § 49 lõige 4, mis ei ole seotud siseeskirjade kehtestamisega, vaid krediitdivõimelisuse hindamisega. On küsitav, kas isikut, kes ei veendu krediiti väljastades tarbija krediitdivõimelisuses ja rikub sellega nii VÕS § 403⁴ lõikes 6 kui ka KAVS § 49 lõikes 4 sätestatud kohustust, tuleks karistada KAVS § 99¹ alusel kuni 400 000 euroga või KAVS § 99 alusel kuni 1 000 000 euroga? Kuna karistusseadustiku § 63 lõige 1 sätestab, et kui isik on toime pannud ühe teo, mis vastab mitmele eri süüteokoosseisule, siis määratakse või mõistetakse talle üks karistus seadusesätte alusel, mis näeb ette raskeima karistuse, tuleks tulevikus isiku selline tegu kvalifitseerida ikkagi KAVS § 99 alla.</p>	Arvestatud	KAVS § 99 ¹ sätestatud koosseis on viidud §-i 99.

	Teeme ettepaneku nimetatud karistuskoosseisud üle vaadata ja Eelnõu selles osas täpsustada. Lisaks palume selgitada, miks KAVS § 99 jääb rangema karistusega koosseisuks võrreldes loodava KAVS §-ga 99 ¹ .		
Eesti Pangaliit			
18	<p><u>Eelnõu § 1 p 4</u></p> <p>VÕS § § 710¹ lõike 2 esimeses lauses asendatakse tekstiosa „lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustest“ tekstiosaga „kui isik vastab seaduses sätestatud tingimustele“;</p> <p>VÕS § 710¹ lõike 2 esimese lause muutmise põhjendusena on seletuskirjas: „Krediidiasutus ei saa aga kehtestada selliseid tüüptingimusi ega teenuse üldtingimusi, mis välistavad põhimakseteenuse lepingu sõlmimise. Tarbijate puhul peab krediidiasutus arvestama põhimakseteenuse lepingu sõlmimisel maksekonto direktiivist tulenevate piirangutega. Eelnevast tulenevalt jäetakse selguse mõttes lõikest 2 välja viide lõikele 1 ja lisatakse selle asemel, et isik peab vastama seaduses sätestatud tingimustele.“</p> <p>Palume seletuskirjas selgelt üle korrata, millised on need seadusega sätestatud tingimused, millele tarbija peab vastama, et põhimakseteenust saada.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud. Selle tingimuse all, et isik vastab seaduses sätestatud tingimustele, on mõeldud näiteks seda, et ei esine RahaPTS-ist tulenevat alust põhimakseteenuse lepingu sõlmimisele, või et isiku puhul on näiteks tegemist Euroopa Liidus seaduslikul alusel elava tarbijaga.
19	<p><u>Eelnõu § 1 punkt 5</u></p> <p>Muudatusega tunnistatakse kehtetuks VÕS § 710¹ lõike 2 kolmas lause.</p> <p>VÕS § 710¹ lõike 2 kolmas lause näeb ette, et tarbijal ei ole õigust nõuda krediidiasutuselt sellise põhimakseteenuse osutamist või kanali kasutamise võimaldamist, mida krediidiasutus ühelegi tarbijale ei paku. Nimetatud lause tunnistatakse kehtetuks, sest eelnõuga nähakse krediidiasutuste seaduses (KAS) Finantsinspeksioonile (FI) ette alused otsustamiseks, kas krediidiasutus peab põhimakseteenuseid pakkuma.</p> <p>KAS-i lisatava §-ga 88¹ nähakse ette, millised krediidiasutused on kohustatud põhimakseteenust pakkuma ning FI'le antakse pädevus määrata ja vabastata krediidiasutusi sellisest kohustusest.</p>	Arvestatud osaliselt	Eelnõu on täiendatud rakendussättega, mille kohaselt krediidiasutus ja välisriigi krediidiasutuse filiaal, kes osutas võlaõigusseaduse § 709 lõikes 15 ¹ nimetatud põhimakseteenuseid enne 2025. aasta 1. juunit, peab pärast nimetatud kuupäeva osutama põhimakseteenuseid vähemalt samas ulatuses kui enne nimetatud kuupäeva.

<ul style="list-style-type: none"> Eeltoodud muudatuse eeldatav eesmärk on tagada, et põhimakseteenuseid pakkuvate krediidasutuse hulk oleks piisav kõigi tarbijateni jõudmiseks, mistõttu on KAS's tehtud muudatustega antud FI'le pädevus hindamaks, kas krediidasutus peab põhimakseteenuseid pakkuma või mitte. Sellist tõlgendust toetab ka KAS'i lisatud hindamiskriteeriumite loetelu, mille järgi hindab FI põhimakseteenuste kättesaadavust, konkurentsi Eestis, kas tarbijatele pakutavate maksekontode osakaal ületab 10% kõigist krediidasutuse pakutavatest maksekontodest jne. Käesoleval juhul on tehtud muudatustega aga pandud mh kohustus pakkuda kõiki VÕS § 709 lõikes 15¹ sätestatud põhimakseteenuseid. <p>Seega tekib küsimus – kas muudatuse eesmärk eelkõige tagada põhimakseteenuste pakkujate hulk Eestis ja/või näha ette kohustus krediidasutusel pakkuda kõiki seaduses sätestatud teenuseid, sh ka neid, mida krediidasutus täna veel ei paku. Ka põhimaksekonto eelnõu märkuste tabeli punkti 23 kohaselt FI poolt tehtud muudatusettepaneku kohaselt ei ole eesmärk kohustada krediidasutusi pakkuma kõiki VÕS § 709 lõikes 15¹ nimetatud teenuseid, sh neid, mida krediidasutus seni tarbijatele pakkunud ei ole, vaid eesmärk on määrata FI'le pädevus kohustada turul tegutsevaid krediidasutusi põhimakseteenuseid pakkuma, et tagada makseteenuste kättesaadavus ja ligipääsetavus tarbijatele.</p> <p>Vastavalt EL makseteenuste direktiivis (direktiiv) sätestatule peaksid krediidasutused pakkuma põhimakseteenuseid ulatuses, millises nad neid juba tarbijatele pakuvad. Seega on oluline, et direktiivi nõue saaks üle võetud selgelt ja üheselt ning krediidasutusele ei teki kohustust pakkuda kõiki VÕS § 709 lõikes 15¹ nimetatud teenuseid, nt juhime tähelepanu, et Eesti turul ei pakuta otsekorralduse teenust, mis on eeltähteldatud lõike loetelus.</p> <p>Lisaks leiame, et eelnõu § 4 punktis 4 toodud KAS § 141¹⁸ ei ole vastavuses direktiiviga, sest uus turule siseneja on kohustatud pakkuma kõiki § 709 lõikes 15¹ nimetatud teenuseid ning juba olemasolevatele krediidasutustele võib FI sellise kohustuse seada,</p>		
--	--	--

	<p>sekkudes krediidasutuse teenuse pakkumise valikusse. Leiame, et tegemist on ebaproportsionaalse meetmega.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada eelnõud täiendades KAS'i §-ga 88¹ lõiget 1 järgnevalt:</p> <p>(1) Krediidasutus ja välisriigi krediidasutuse filiaal on kohustatud osutama võlaõigusseaduse § 709 lõikes 15¹ nimetatud põhimakseteenust ja vähemalt ulatuses, milles nad neid juba tarbijatele pakuvad.</p> <p>KAS § 141¹⁸ osas teeme ettepaneku sõnastada see vastavaks seletuskirjas tooduga, kus fikseeritakse seaduse muudatuse jõustumise ajaga põhimakseteenuseid pakuvad krediidasutused.</p>		
20	<p><u>Eelnõu § 1 punkt 7</u></p> <p>VÕS § 710 täiendamine lõigetega 5¹ ja 5²</p> <p>Toetame VÕS'i täiendamist § 710¹ lõigetega 5¹ ja 5². Meie hinnangul on see kooskõlas eesmärgiga mitte keelduda põhimakseteenusest riskiisu alusel ehk korraliselt (vt ka Riigikohtu lahend asjas nr 2-21-3553 punkt 21), samal ajal nähes seaduse tasemel ette sihipärased maandavad meetmed. Viitame EBA 31.03.2023 soovimatu <i>de-riskingu</i> suunistele (EBA/GL/2023/04), mille punktide 20 ning 21 järgi viidatakse haavatavate isikute puhul selliste meetmete kasutamisele. Nimetatud meetmed on EBA juhendi punktis 21 sõnastatud laiemalt kui kavandatud VÕS § 710¹ lõigete 5¹ ja 5² täiendused. Tulenevalt elulistest olukordadest ja riskipõhise lähenemise loogikast, on tekkida võivad olukorrad sihipäraste meetmete rakendamiseks väga erinevad, samuti erinevad pankade vastavusraamistikud ja protsessid. Sellest lähtub meie hinnangul ka EBA juhendi punkt 21. Krediidasutustel tuleb meetmete rakendamisel lähtuda finantskaasatuse ja rahapesu tõkestamise nõuete vahelisest tasakaalust, mistõttu mitteamendava loetelu esitamine on põhjendatud.</p> <p>Sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada lõige 5¹ järgmiselt: „kuid võib riskide maandamiseks rakendada muuhulgas järgmiseid meetmeid:“.</p>	Arvestatud osaliselt	Lõikes 5 ¹ on ette nähtud, et „kuid võib riskide maandamiseks rakendada eelkõige järgmiseid meetmeid:“.

	<p>Eelnevaga seondult teeme ettepaneku tunnistada kehtetuks VÕS § 710¹ lõige 10 või sõnastada see sihipäraseid ning rahapesu tõkestamisel kasutatavaid meetmeid arvestavaks. Märkime, et rahapesu tõkestamiseks sihipärase meetmete kasutusele võtmist põhimakseteenuse puhul toetavad lisaks nimetatud EBA juhendile ka direktiivi artikkel 16 lõige 4 ning 6, 19 lõiked 2 ning 3, preambuli punktid 34, 37, 47.</p> <p>Lisaks teeme ettepaneku sõnastada VÕS § 710¹ lõige 5¹ järgmiselt: „piirata või keelata sularahatehingud kolmandates riikides.“</p> <p>Selliselt on selgesõnalisemalt jäetud võimalus sihipäraselt piirata ka sularaha sissemakseid.</p> <p>Teeme ettepaneku seletuskirja õigusselguse tagamiseks täiendada, tuues välja, et muudatusega kaasnevalt ei muutu põhimõte, mille järgi kõrvaldamata rahapesu kahtluse või hoolsusmeetmete võimatuse puhul (vastavalt RahaPTS § 42) on tehingute tegemine jätkuvalt keelatud.</p>		
21	<p><u>Eelnõu § 1 punkt 12</u></p> <p>Eelnõuga täiendatakse VÕS §-i 710¹ lõikega 14 järgmises sõnastuses: „(14) Põhimakseteenuse lepingu sõlmimisele esitatud nõuete täitmist tõendab vaidluse korral krediidasutus.“;</p> <p>Eeldame, et lõikes peetakse silmas vaidlusi kohtuvälistes vaidluste lahendamise organites või kohtus ja eesmärk on, et nende vaidluste puhul ei rakendu tavaline tõendamiskoormis, kus isik peab enda nõuet tõendama. Juhime tähelepanu, et pakutud sõnastuse puhul jääb arusaamatuks, milliseid vaidlusi mis vaidlusi lahendavas organis lõige 14 reguleerib ning teeme ettepaneku vastavalt sõnastust täpsustada.</p>	Arvestatud	Lõikesse on lisatud täpsustus paragrahvi kohta, mille nõuetele vastavust peab krediidiandja tõendama. Lisatud on selgitused seletuskirja.
22	<p><u>Eelnõu § 1 punkt 16</u></p> <p>VÕS'i täiendatakse §-ga 720¹. Põhimakseteenuse lepingu ülesütlemine.</p> <p><u>Pangaliidu üldised märkused ja ettepanekud</u></p>	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud tagasi säte, et krediidasutus võib tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda, kui tarbija on hiljem avanud teises Eesti Vabariigi territooriumil asutatud krediidasutuses teise maksekonto, mille kaudu osutatakse talle põhimakseteenust.

	<p>1) Eelnõu eelmises versioonis oli üle võetud direktiivi art 19 lg 2 p e), mille kohaselt krediidasutus võib raamlepingu ühepoolsetl lõpetada, kui tarbija on hiljem avanud liikmesriigis, kus tal juba on põhimaksekonto, teise maksekonto, mis võimaldab tal kasutada põhimakseteenuseid. Vastavustabeli kohaselt punkt oli üle võetud sättega VÕS § 720¹ lg 3 p 4, mis ütles, et „Krediidasutus võib tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda, kui tarbija on hiljem avanud teises Eesti Vabariigi territooriumil asutatud krediidasutuses teise maksekonto, mille kaudu osutatakse talle põhimakseteenust“. Praegusest eelnõu tekstist on eelkirjeldatud sisuga punkt puudu. Vastavustabeli kohaselt on PAD art 19 lg 2 p e) ikka üle võetud sättega VÕS § 720¹ lg 3 p 4, mis ütleb nüüd „Krediidasutus võib tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda, kui tarbija maksekontol ei ole vähemalt 24 järjestikuse kalendrikuu jooksul tehtud tehinguid“. Tegemist on ilmselge veaga. Palun viga parandada.</p> <p>2) Eelmises punktis kirjeldatud arvesse võttes pole Pangaliidu hinnangul uue eelnõu tekstiga kavandatud direktiivi art 19 lg 2 p e) ülevõtmine. Seletuskiri ei selgita, miks on otsustatud punkt e) jätta üle võtmata. Seletuskiri ühelgi moel sellist valikut ei käsitle ega põhjenda. Kooskõlastustabelis on öeldud „Kõnealuse ülesütleamise aluse sätestamine ei ole liikmesriigile kohustuslik.“, kuid pole selgitatud, mis allikale väide tugineb. Pangaliidu hinnangul pole direktiivi tekstist võimalik välja lugeda, et kõnealuse punkti puhul on selline valikuvõimalus liikmesriigil. Üldiselt on liikmesriigi valikuvõimalus sõnastatud direktiivis „liikmesriigid võivad“ (näiteks direktiivi art 16 lg 5 ja art 19 lg 3). Direktiivi art 19 lg 2 p e) kasutab sõnastust „krediidasutus võib“, seega valikuvõimalus on jäetud krediidasutuse tasandile mitte liikmesriigi tasandile. Ka art 19 lg 3 viitab, et art 19 lg 2 on esitatud liikmesriigile kohustuslik minimumloetelu ja lg 3 annab võimaluse liikmesriigile kehtestada piiratud arvu konkreetseid lisajuhtumeid. Palume eelnõu koostajatel ette valmistada sätted, mis võtaksid üle direktiivi art 19 lg 2 p e) või alternatiivina esitada seletuskirjas selgituse, mis põhjendaks, miks on Rahandusministeeriumi hinnangul</p>		<p>PAD sätestab, et krediidasutus saab maksekonto lepingu üles öelda, kui tarbija on hiljem avanud liikmesriigis, kus tal juba on põhimaksekonto, teise maksekonto, mis võimaldab tal kasutada artikli 17 lõikes 1 loetletud teenuseid. Seega saab üles öelda üksnes varem sõlmitud lepingu, millega tarbijal on tagatud võimalus vahetada makseteenuse pakkujat, kuna seadus ei näe krediidasutusele ette alust keelduda lepingu sõlmimisest, kui isikul juba on võimalus põhimakseteenuseid kasutada.</p>
--	--	--	---

	<p>võimalik art 19 lg 2 nimetatud meetmete puhul rakendada valikut.</p> <p>3) Nõustume, et direktiivi art 16 lg 5 annab valikuvõimaluse liikmesriigile. Kui Rahandusministeeriumi hinnangul ka art 19 lg 2 p e) on punkt, kus liikmesriik saab rakendada valikut, siis käesolev kommentaar kohaldub ka direktiivi art 19 lg 2 p e) osas. Direktiivi art 16 lg 5 annab liikmesriigile valiku, kas anda krediitdiasutustele võimaluse konto avamise taotluse tagasi lükata, kui tarbijal juba on asjaomase liikmesriigi territooriumil asuva krediitdiasutuse juures maksekonto, mis võimaldab kasutada põhimakseteenuseid. Kui Eesti jätab üle võtmata ka direktiivi art 19 lg 2 p e), siis on Eesti valinud lahenduse, kus krediitdiasutus on kohustatud avama põhimaksekonto tarbijale ja seda kohtlema põhimaksekontona, sõltumata sellest mitu põhimaksekontot tarbijal on tarbijal kliendisuhete sõlmimise ajal avatud või kliendisuhete jooksul veel avab. Direktiiv samas rõhutab tarbija õigust saada põhimakseteenuseid, mitte õigust avada soovitud hulga põhimaksekontosid krediitdiasutustes. Seega küsimus on, kas Eestis on edaspidi tarbijal õigus vähemalt ühele põhimaksekontole või peaaegu võõrandamatu õigus piiramatule hulgale kontosuhetele ja kas krediitdiasutused peaksid kõiki tarbijatele avatud makseteenustega seotud kontosid kohtlema põhimaksekontodena või ainult ühte põhimaksekontot tarbija kohta.</p> <p>HÕNTE kohaselt <i>“Kui Euroopa Liidu õigusakt jätab liikmesriigile õiguse selle õigusakti rakendamisel normide täpsustamiseks, põhjendatakse eelnõu seletuskirjas riigisiselt kehtestatava regulatsiooni olemust ja vajalikkust ning tuuakse välja võimalik alternatiiv.”</i>. Seletuskirjas seda tehtud pole. Lisaks on seletuskirjas selgitatud, et seaduseelnõule ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust (VTK) ega ka õiguslikke valikuid kajastavat kontseptsiooni, kuna eelnõu käsitleb EL õiguse rakendamist ja tuginetud seejuures HÕNTE § 1 lõike 2 punktile 2, mis ütleb, et VTK ei ole nõutav, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu õiguse rakendamist ja kui eelnõu aluseks oleva Euroopa Liidu õigusakti eelnõu menetlemisel on sisuliselt lähtutud VTK nõuetest. Esiteks on küsitav, kas 11 aastat tagasi tehtud Eesti seisukohtade seletuskiri täidab sisuliselt VTK eesmärki ja</p>		
--	--	--	--

	<p>nõudeid ka aastal 2024 ja teiseks 2013. aastal oli VTK koostaja hinnangul Eesti tarbijal probleemidevaba ligipääs põhimaksekontodele ja Eesti toetas oma seisukohtades krediitdiasutuste õigust vabalt otsustada, millistel tingimustel ja kellega ta on nõus lepingut sõlmima. Seega kõnealuses küsimuses mõju ei hinnatud ega käsitletud ka alternatiive. Praktikas on aktsepteeritud VTK puudumist, kui seletuskiri koostatakse sellevõrra põhjalikumalt ja kui seletuskiri kajastab seadusandja kaalutlusi, sh alternatiive ja nende mõju. Seletuskirjas on õigesti märgitud, et eelnõuga riivatakse ettevõtlusvabadust (PS § 31), mis on põhiõigus, mis laieneb ka juriidilistele isikutele, sh krediitdiasutustele. Vastavalt PS §-le 11 on piirangu õiguspärasuse üheks eeltingimuseks proportsionaalsus. Direktiiv võimaldab riigi poolt vähemsekkuvat ülevõtmist viisil, mis jätab krediitdiasutusele võimaluse keelduda kliendisuhte loomisest kui ka vajadusel üles öelda kliendisuhte, kui tarbijal on avatud mõni teine põhimaksekonto liikmesriigis. Koostatud seletuskirjas pole hinnatud sekkuvama lahenduse proportsionaalsust, ehk kas meetmed eelnõus pakutud viisil on vajalikud või eesmärki on võimalik saavutada mõne teise, krediitdiasutusi vähem koormava abinõuga. Palume ministeeriumil kaaluda uuesti eelnõus esitatud regulatiivset lahendust ja esitada seletuskirjas alternatiivse lahenduse kirjeldus, eelnõus valitud lahenduse põhjendused ja proportsionaalsuse test.</p> <p>4) Seletuskirja mõjude osas on tõdetud, et ebasoovitavate mõjude avaldumise risk tarbijatele ja krediitdiasutustele on väike, kuid on jäetud kirjeldamata, millised ebasoovitavad mõjud avalduda võivad.</p>		
23	<p><u>Pangaliidu märkused ja ettepanekud VÕS § 720' lõigete ja punktide kaupa</u></p> <p>VÕS § 720' lõige 2 punkt 1 viitab RahaPTS § 42 lõikele 1, aga peaks viitama lisaks ka RahaPTS § 42 lõikele 4.</p> <p>Lisaks juhime tähelepanu, et kehtiva RahaPTS § 42 lõige 1 ei sisalda selgesõnalist lepingu ülesütlemise õigust ja selline õigus tuleks sinna lisada, et tekiks õigusselge võimalus üles öelda ka muid</p>	Mittearvestatud	<p>RahaPTS § 42 lõikele 4 viitamine ei ole tarvilik. Sama paragrahvi lõike 1 punkt 1 sätestab, et kohustatud isikul on keelatud luua ärisuhet või võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist juhuti või ärisuhte raames, kui ta ei suuda täita käesoleva seaduse alusel nõutavaid hoolsusmeetmeid. Lõige 4, milles on hoolsusmeetmena välja toodud hoolsusmeetmete rakendamiseks vajaliku teabe või dokumentide küsimine, viitab omakorda sama paragrahvi lõikele 1, mis kajastab hoolsusmeetmete täitmise võimatuse tagajärgi.</p>

	teenuselepinguid lisaks põhimakseteenuse lepingutele, mille ülesütlemise võimalus luuakse uue VÕS § 720' jõustamisega.		
24	<p>VÕS § 720¹ lõike 2 punkt 2</p> <p>„2) Krediidiasutus ütleb põhimakseteenuse lepingu etteteatamistähtaega järgimata üles, kui: 2) maksekonto sulgemise kohustus tuleneb rahvusvahelist või Vabariigi Valitsuse sanktsiooni kehtestavast õigusaktist.“</p> <p>Eelnõus ettenähtud seadusemuudatus käsitleb üksnes põhimaksekonto teemasid, kuid mõistlik oleks sätestada sõnaselge erakorralise ülesütlemise võimalus ka teiste klientide puhul, kellele põhimakseteenuse regulatsioon ei kohaldu. Nt kui isik on sanktsioonide rikkumisega seotud ja krediidiasutus soovib ärisuhte lõpetamist, peab krediidiasutus seda põhjendama läbi RahaPTS-i, kuid kui meie riigis on sanktsioonide kohaldamine oluline teema, peaks seadus selgesõnaliselt sätestama, et lepingu ülesütlemine ilma etteteatamistähtaega järgimata laieneb kõikidele klientidele.</p>	Mittearvestatud	<p>Põhimaksekonto regulatsiooni eesmärk on kindlaks määrata üksnes millistel juhtudel saab põhimakseteenuse lepingu üles öelda. Nn muude ärisuhte puhul ei ole krediidiasutus PAD-i nõuetega nii piiratud nagu põhimakseteenuse puhul. RSanS, RahaPTS ja VÕS võimaldavad lepinguid erakorraliselt üles ning põhjendatud ei ole sanktsioonide kohta eraldi sätte väljatoomine.</p> <p>RSanS-i § 14 näeb ette finantssanktsioonid.</p>
25	<p>VÕS § 720' lõike 3 punkti 5 regulatsioon viitab vaid makseteenuselepingust tulenevale teenustasu võlgnevusele. Makseteenuselepingutes on ka muid olulisi kohustusi (nt elektrooniliste maksevahendite kasutamist võimaldavate koodide saladuses hoidmise kohustus), mille olulise rikkumise korral ei saa mõistlikult eeldada, et lepingulised suhted jätkuksid ja sellisel juhul peaks krediidiasutusel olema õigus makseteenuse leping kliendipoolse rikkumise tõttu üles öelda.</p> <p>Direktiivi art 19 lg 3 annab liikmesriigile õiguse määrata lisajuhtumid, mille puhul võib krediidiasutus põhimakseteenuse lepingu üles öelda. Olulise lepingurikkumise tõttu lepingu ülesütlemise õiguse andmine on kooskõlas siseriikliku õigusega, sest VÕS § 116 lg 2 ja 196 võimaldab lepingulisest suhtest väljuda olulise lepingurikkumise korral. Samuti on kehtivas õiguses näiteks elektrituru võrguettevõtjale antud õigus tarbijaga sõlmitud võrguleping erakorraliselt üles öelda, kui lepingu teine pool on oluliselt rikkunud lepingust tulenevaid kohutusi (vt Elektrituruseaduse § 91 lg 1 p 2 ja lg 4). Seetõttu ei näe me põhjendust, miks selline ülesütlemise alus ei võiks olla seaduses kehtestatud ka põhimakseteenuse lepingutele.</p>	Mittearvestatud	<p>Maksekonto direktiivi artikkel 19 lg 3 annab õiguse määrata täiendavalt kindlaks piiratud arvu konkreetseid lisajuhtumeid, mille korral krediidiasutus võib põhimaksekonto raamlepingu ühepoolset lõpetada.</p> <p>VÕS olulist lepingurikkumist ei defineeri ega anna ka ammendavat loetelu, mida võib pidada oluliseks lepingu rikkumiseks. Lepingu rikkumine on asjaolude ja tõlgendamise küsimus, mis on liialt lai alus, et seda saaks direktiivi mõttes käsitleda kui piiratud arv konkreetseid lisajuhtumeid.</p>

26	VÕS § 720¹ lõige 4 - juhime tähelepanu, et siin on viiteviga st viidata tuleks lõikele 3, mitte lõikele 2.	Arvestatud	Viide parandatud.
27	VÕS § 720¹ lõige 5 – juhime tähelepanu, et siin on viiteviga st lõikes 3 ei ole punkti 6.	Arvestatud	Viide parandatud.
	VÕS § 720¹ lõige 7 näeb ette, et põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisel vastavalt käesolevale paragrahvile, kohaldatakse käesoleva seaduse § 720. Selline viide on vastuoluline, sest erakorralisele ülesütlemisele ei saa kohalduda korralise ülesütlemise regulatsioon. Seadus peab viitama konkreetsetele § 720 lõigetele, mida tuleb järgida ka erakorralise ülesütlemise puhul.	Arvestatud	VÕS § 720 ¹ lõiget 7 on muudetud ja sätestatakse, et kohaldatakse § 720 lõikeid 3, 5 ja 6, mis reguleerivad lepingujärgsete tasude ja kontrol oleva raha kliendile väljamaksmise nõudeid.
28	<p>§ 720¹ lg 7 – eelnõu seletuskirja lk 14 viimane lõik „<i>Eelnõuga VÕS-i lisatava § 720¹ lõige 7 näeb ette, et põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisel vastavalt käesolevale paragrahvile, kohaldatakse käesoleva seaduse § 720. Muudatuse tulemusel kohaldub kõikidele juhtudele VÕS §-s 720 sätestatud korralise ülesütlemise regulatsioon ning neid tuleb kohaldada vastavalt konkreetsele olukorrale.</i>“</p> <p>Seletuskirjast ei tulene üheselt, kuidas põhimakseteenuse lõpetamine tuleb üles öelda makseteenuse lepingu korralise lõpetamise (st VÕS § 720) alusel. Eelmise kooskõlastusringi ettepanekute alusel see punkt justkui Pangaliidu ettepanekul muudeti (küsimus puudutas siis tasude ja kontrol oleva vara edasikandmise teemasid), kuid nüüd on nii seaduses kui seletuskirjas see punkt veelgi ebaselgem.</p> <p>Seletuskirja lõik 4 – „/---/ning tarbijal on võimalik avada sõlmida uus põhimakseteenuse leping, kui /---/“ siin see “avada” on vist üleliigne?</p>	Selgitatud	Vaata vastust nr 27.
29	<p><u>Eelnõu § 5</u> Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 63⁶ lõike 1 täiendamine</p> <p>MERAS § 63⁶ Intsidendist teatamine lõige 1 ütleb järgmist: <i>Makseteenuse pakkujad teavitavad viivitamata</i></p>	Arvestatud	

<p><i>Finantsinspeksiooni olulisest operatsiooni- või turvaintsidendist, mis on seotud nende pakutavate makseteenustega.</i></p> <p>Paragrahvi 63⁶ lõiget 1 täiendav lause ütleb järgmist: „Koos eelnimetatuga tuleb Finantsinspeksioonile edasta ka <u>üksikasjad intsidendi kohta ja informatsioon selle kohta, mida on intsidendi lahendamiseks ette võetud või plaanitakse ette võtta.</u>“; 2) paragrahvi 63⁶ täiendatakse lõikega 11 järgmises sõnastuses: „(11) Finantsinspeksioon hindab käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt saadud informatsiooni ja rakendab asjakohasel juhul vastavaid meetmeid, sealhulgas teavitab Finantsinspeksioon vajadusel korral teisi vastavaid riiklikke asutusi.“;</p> <p>Ehk kui need kaks lauset kokku panna, siis peaksime <u>viivitamatult teavitama intsidendist</u> ja edastama <u>üksikasjad intsidendi kohta ja informatsioon selle kohta, mida on intsidendi lahendamiseks ette võetud või plaanitakse ette võtta.</u></p> <p>Vastavalt tänasele EBA juhisele esitame me esialgse aruandega (4 tunni jooksul peale intsidendi oluliseks liigitamist) üldise info intsidendi kohta. EBA juhis ütleb esialgse aruande kohta järgmist: <u>Makseteenuse pakkujad peaksid esialgsetes aruannetes esitama üldise teabe</u> (st vormi A osa), märkides intsidendi põhitunnused ja eeldatavad tagajärjed, lähtudes intsidendi avastamise hetkel või oluliseks intsidendiks liigitamisel kättesaadavast teabest. Makseteenuse pakkujad peaksid kasutama hinnangulisi andmeid, kui tegelik teave ei ole kättesaadav.</p> <p><u>Järgnevates aruannetes:</u> Vahearuandes (3 päeva jooksul esialgsest aruandest): Mis meetmeid on seni rakendatud või kavatakse rakendada intsidendist taastumiseks? Lõpparuandes (20 tööpäeva jooksul peale vahearuande esitamist): Peamised rakendatud parandusmeetmed või kavandatavad meetmed intsidendi kordumise takistamiseks tulevikus, kui on juba teada.</p> <p>Seega, nõue : ...<u>üksikasjad intsidendi kohta ja informatsioon selle kohta, mida on intsidendi lahendamiseks ette võetud või plaanitakse ette võtta</u></p> <p>Ei ühti EBA juhises tooduga ja on ka praktikas keeruline teostada, sest viivitamatul teavitamisel, ei ole teada kõik juhtumi asjaolud ja selle</p>		
---	--	--

	<p>lahendamise plaani. Leiame, et tuleb hoida ajaliselt lahus viivitamatu teavitamine ja sisuline ülevaade.</p> <p>Loodame, et rahandusministeeriumil on võimalik Pangaliidu märkuste ja ettepanekutega eelnõu edasise menetlemise käigus arvestada.</p>		
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet			
30	<p>Esmalt märgime, et eelnõu § 1 punktides 6, 12 ja 16 sätestatu, mille kohaselt põhjendatud huvi tõendamine ei tohi olla ebamõistlikult koormav (VÕS § 710¹ lg 21), põhimakseteenuse lepingu sõlmimisele esitatud nõuete täitmist tõendab vaidluse korral krediidasutus (VÕS § 710¹ lg 14) ning põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisele esitatud nõuete täitmist tõendab vaidluse korral krediidasutus (VÕS § 720¹ lg 10), on äärmiselt positiivse mõjuga muudatused tarbijaõiguste tagamise kontekstis laiemalt. Seda eeskätt põhjusel, et olukordades kus krediidasutuste poolt lepingu sõlmimisest keeldumiste või lepingu ülesütlemistega seonduvad põhjendused võivad olla üldsõnalised, ei ole sisuliselt võimalik tarbijatel ise tõendada, et nad vastavad kõikidele panga üldtingimustele. Seega toetab TTJA muudatusi, mille kohaselt tõendamiskoormis läheb krediidasutustele.</p>	Teadmiseks võetud	
31	<p>TTJA peab oluliseks avaldada arvamust eelnõu § 1 punkti 14 osas, millega VÕS § 711 lõike 1 punkti 24 täiendatakse pärast sõnu „võimaluste kohta“ sõnadega „ning vastavad kontaktandmed“.</p> <p>Eelnõu sõnastusettepaneku kohaselt peab makseteenuse pakkuja esitama teabe vaidluste kohtuvälise lahendamise võimaluste kohta. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 1 punkti 14 sellisel, et lisaks kohtuvälisele vaidluste lahendamisele võimalusele esitatakse teave ka vaidluste lahendamise võimalusele kohtumenetluses.</p> <p>Nimelt, tarbijakaitseaduse (TKS) § 40 lg 1 sätestab, et tarbijavaidluste komisjon lahendab tarbijavaidlusi. TKS § 2 lg 1 p 6 defineerib tarbijavaidlust kui tarbija ja kaupleja vahelisest lepingust tulenevate lepinguliste kohustustega seotud vaidlust. Juhul kui põhimakseteenuse leping jääb sõlmimata, ei teki tarbija ja makseteenuse pakkuja vahel lepingulist suhet. Teisisõnu on tegemist lepingueelsete läbirääkimiste käigus tekkinud vaidlusega, mille lahendamine ei kuulu TVK pädevusse.</p>	Mittearvestatud	<p>VÕS § 711 lõike 1 punkti 23 sätestab, et makseteenuse pakkuja esitab makseteenuse lepingu tingimuste kohta igale kliendile makseteenuse lepingu suhtes kohaldatavat õiguste ja vaidluste lahendamise korda käsitlevad tingimused. Nimetatud punkt hõlmab endas ka kohtusse pöördumise võimaluste kohta teavet.</p>

	Selliseid lepingueelsetest läbirääkimistest tulenevaid vaidlusi lahendab täna maakohus, mistõttu oleks asjakohane lisada VÕS § 711 lg 1 punktis 24 viide kohtule.		
32	Eelnõu § 1 punktiga 16 täiendatakse VÕS-i §-ga 720 ¹ . VÕS § 720 ¹ lg 3 p 3 kohaselt, <i>krediidiasutus võib tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda, kui tarbija ei vasta enam käesoleva seaduse § 710¹ lõikes 2 nimetatud tingimustele. Juhime tähelepanu, et VÕS § 710¹ lg 2 ei sisalda tingimusi, millele § 720¹ lg 3 p 3 viitab, samas seletuskirjas on tingimused välja toodud.</i> Ehkki eelnõu § 1 punktiga 4 tehakse muudatus, mille kohaselt §-s 710 ¹ lõike 2 esimeses lauses asendatakse tekstiosa „lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustest“ tekstiosaga „kui isik vastab seaduses sätestatud tingimustele“, peaks VÕS § 710 ¹ lg 2 kajastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/92/EL, 23. juuli 2014, maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta, artikli 19 lõikes 2 nimetatud tingimusi. Eelnevat toetab ka seletuskirjas sätestatu (eelnõu § 1 punkti 16 selgitus, lk 11-12)- TTJA palub eelnõus vastavad muudatused teha, tagamaks õigusselgus ning võimaldamaks üheselt ja lihtsalt aru saada, milliste tingimuste täitmata jätmise korral võib krediidiasutus tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda.	Mittearvestatud	VÕS § 710 ¹ lg 2 sätestab, et krediidiasutus on Euroopa Liidus seaduslikul alusel elavale tarbijale käesoleva seaduse § 709 lõikes 15 ¹ nimetatud põhimakseteenuste osutamiseks kohustatud tarbija põhjendatud huvi korral sõlmima põhimakseteenuste lepingu (edaspidi <i>põhimakseteenuse leping</i>). Tingimus on asjaolu, millest oleneb mingi muu asjaolu. Ehk et tingimuseks on see, et isik elab El-is seaduslikult ning tal on põhjendatud huvi kõnealuse lepingu sõlmimiseks.
33	Lõpetuseks tänab TTJA, et arvestati TTJA varasema ettepanekuga viia TKS §-des 71, 721, 722 ja 723 sisalduvad vääртеokoosseisud FI ainupädevusse (KKM ülempiiri rikkumine, vastutustundliku laenamise põhimõtte rakendamata jätmine, maksekonto- ja teenustega seonduv). Eelnõu § 7 punktiga 5 tehakse vastavad muudatused ning nimetatud vääртеgude kohtuväliseks menetlejaks määratakse TTJA asemel FI.	Teadmiseks võetud	
Õiguskantsler			
34	Väärrib kiitust, et võlaõigusseadust soovitakse täiendada selliselt, et krediidiasutus ei või keelduda põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 10 alusel, küll aga võib pank oma riskide maandamiseks rakendada pangakonto kasutamise piiranguid. Eelnõu järgi ei rakendata piiranguid juhul, kui inimene soovib teha ametiasutusele makse trahvi, maksu või	Teadmiseks võetud	

	riigilõivu tasumiseks. Neis mõlemas muudatuses on arvestatud õiguskantsleri ettepanekut Riigikogule.		
35	<p>Kuigi eelnõuga kavandavad muudatused annavad inimesele senisest parema ligipääsu põhimakseteenusele ja seeläbi ka võimaluse tasuda riigilõivu oma pangakontolt, on küsitav, kas olukorda aitab parandada see, kui riigilõivuseaduse § 9 lõikesse 3 lisatakse sõna „vähemalt“. Niisugune täiendus osutab sellele, et riigiasutus võib sularahas vastu võtta ka riigilõivu, mis on suurem kui kümme eurot. Samas ei selgu normist ega ka seadusemuudatuse seletuskirjast, mis kaalutlustel peaks riigiasutus riigilõivu sularahas vastu võtma. Pole ka arusaadav, kuidas inimene peaks riigiasutusele teada andma, et ta soovib riigilõivu tasuda sularahas või kuidas tuleb inimesel riigiasutusele oma soovi põhjendada. Ei ole arusaadav, kas seletuskirjas nimetatud põhjendatud vajaduseks on üksnes pangakonto puudumine või on inimesel ka muul põhjusel võimalik tasuda riigilõivu sularahas. Pakutud lahendus ei ole seetõttu õigusselge.</p> <p>Palun kaaluge eelnõu § 1 punktis 12 esitatud võlaõigusseaduse § 710¹ lõike 14 sõnastuse täpsustamist. Norm näeb praegu ette, et põhimakseteenuse lepingu sõlmimisele esitatud nõuete täitmist tõendab vaidluse korral krediidasutus. Seletuskirjast selgub, et muudatusega soovitakse võtta tarbijalt kohustus tõendada, et ta vastab kõigile panga üldtingimustele, kui pank on keeldunud temaga põhimakseteenuse lepingut sõlmimast. Sätte sõnastus ega seletuskiri ei võimalda üheselt aru saada, millisel juhul ja mis nõuete täitmist või täitmata jätmist peab tõendama krediidasutus.</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Leiame, et on ebamõistlik hakata ette nägema täpseid aluseid, et mis tingimustel peavad riigiasutused sularaha vastu võtma. Teadaolevalt on täna selliseid olukordi, kus soovitakse riigilõivu sularahas maksta, väga vähe ning seetõttu on ebaproportsionaalne hakata sätestama õigusaktis ette täpsemaid tingimusi, sisuliselt oleks tegemist ülereguleerimisega.</p> <p>Sularahas maksmise põhjus võib olla nii maksekonto puudumine kui ka mõni muu – lihtsalt kui inimene leiab, et nii on talle mugavam/kiirem ja kui riigiasutus on valmis ka sularaha suuremas summas kui 10 eurot vastu võtma (sh juhul kui konkreetse olukorra tekkimisel on riigiasutusel võimalik tagasi anda ka vahetusraha, nt kui inimene maksab 100 euroga kuid riigilõiv on sellest väiksem). Inimese poolt teada andmine – see sõltub olukorras, kas inimene tuleb vastavasse riigiasutusse ise koha peale ja annab siis teada, et soovib riigilõivu sularahas maksta või uurib eelnevalt telefoni teel sularahas maksmise võimalusi.</p>
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda			
37	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda tänab võimaluse eest avaldada arvamust võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta. Annan teada, et Kaubanduskojal ei ole täiendavaid kommentaare.	Teadmiseks võetud	
Rahapesu Andmehüroo			
	Rahapesu Andmehüroo tänab võimaluse eest esitada oma arvamus II kooskõlastusringile saadetud võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta, mis puudutab eelkõige põhimaksekonto avamise ja sulgemise	Teadmiseks võetud	

	regulatsiooni muutmist. Olles tutvunud eelnõu ja selle juurde koostatud dokumentidega, anname teada, et Rahapesu Andmebürool ei ole käesoleval ajahetkel lisada omapoolseid ettepanekuid ega kommentaare.		
I kooskõlastusring			
Justiitsministeerium			
1	Rahandusministeerium on saatnud Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks võlaõigusseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (eelnõu). Justiitsministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega. 1. Palume arvestada käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud	Kõikide märkustega on arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja on esitatud märkuste põhjal muudetud ja täiendatud.
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium			
2	MKM kooskõlastab võlaõigusseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (puudutab põhimakseteenust, FI ja TTJA pädevusi, riigilõivu) märkusteta. Mari-Liis Aas tarbijakaitse nõunik Ettevõtluse osakond Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 12.07.2024 e-kiri	Teadmiseks võetud	
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium			
3	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium kooskõlastab märkustega võlaõigusseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Vastavalt võlaõigusseaduse (edaspidi <i>VÕS</i>) § 710 ¹ lõikele 2 on krediidiastutus Euroopa Liidus seaduslikul alusel elavale tarbijale käesoleva seaduse § 709 lõikes 15 ¹ nimetatud põhimakseteenuste osutamiseks kohustatud tarbija põhjendatud huvi korral sõlmima põhimakseteenuste lepingu (edaspidi <i>põhimakseteenuse leping</i>), lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustest. VÕS § 710 ¹ lõikes 1 on sätestatud, et kui isik ja tema taotletavad lepingutingimused vastavad seaduses sätestatud ja makseteenuse pakkuja kehtestatud teenuste üldtingimustele või makseteenuse osutamise tüüptingimustele, sõlmib makseteenuse pakkuja isiku nõudmisel temaga makseteenuse lepingu, millega makseteenuse	Arvestatud	Eelnõu on täiendatud ning muudetud on VÕS § 710 ¹ lõiget 2. Muudatusega asendatakse nimetatud lõikes tekstiosa „lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustest“ tekstiosaga „kui isik vastab seaduses sätestatud tingimustele. Muudatuse tulemusel ei ole põhimakseteenuste lepingu sõlmimine tingitud makseteenuse pakkuja poolt kehtestatud teenuste üldtingimustest või makseteenuse osutamise tüüptingimustest.

<p>pakkujat osutab talle makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõikes 1 nimetatud ühte või mitut makseteenust eelnimetatud üldtingimuste või tüüptingimustega määratud korras ja ulatuses.</p> <p>VÕS § 710¹ lõigete 1 ja 2 koosmõjust tulenevalt sõlmib krediidasutus põhimakseteenuste lepingu tarbijaga kahe tingimuse täitmise korral. Esiteks tarbijal peab olema põhjendatud huvi, teiseks tarbija poolt taotletavad lepingutingimused vastavad seaduses sätestatule ja makseteenuse pakkuja kehtestatud teenuste üldtingimustele või makseteenuse osutamise tüüptingimustel. Eelneva põhjal võib järeldada, et krediidasutus võib oma tootetingimustes ette näha kriteeriume, mille alusel otsustada, kas sõlmida tarbijaga põhimakseteenuste lepingu või mitte. Näiteks AS LHV Pank üldtingimuste punkt 5.2 sätestab, et Pangal on õigus makseteenuse lepingu sõlmimisest keelduda, kui selleks on mõjuv põhjus. Punktides 5.2.1 – 5.2.12 on sätestatud loetelu mõjuvatest põhjustest, millal Pank võib keelduda makseteenuse lepingu sõlmimisest. Näiteks sätestab punkt 5.2.8, et makseteenuse lepingu sõlmimata jätmiseks on mõjuvaks põhjuseks eelkõige asjaolu, kui Panga hinnangul on isik seotud tegevusvaldkonna, territooriumi, ühenduse või režiimiga, mille suhtes on kehtestatud Sanktsioonid.</p> <p>AS LHV Pank üldtingimused. Arvutivõrgus kättesaadav: https://www.lhv.ee/et/uldingimused</p> <p>VÕS § 710¹ lõigete 1 ja 2 koosmõjus võivad krediidasutused sõltuvalt ettevõtlusmudelist või regionaalsetest omapäradest piirata teatud isikute juurdepääsu pangakonto kasutamise võimalusele, mis võib negatiivselt mõjutada ettevõtluskeskkonda ja regionaalset arengut. Näiteks võib Ukraina sõjapõgenikust põllumajandustootja abitöölise (näiteks maasikakorjaja) puhul krediidasutus keelduda pangakonto avamisest viidates oma tootetingimustele, näiteks sellele, et isik ei esitanud krediidasutuse nõudmisel oma vara või rikkuse päritolu seaduslikkuse tõendamiseks piisavalt andmeid või dokumente, kuid paraku nimetatud isikul võib puududa võimalus esitada dokumente, põhjusel, et viimane oli sunnitud põgenema sõjategevuse tõttu ja dokumendid võisid jääda kodumaale või hävida sõjategevuse tõttu. Samuti on olemas teatud hulk Võrumaa elanikke, kes ka tänapäeval käivad tööl Pihkvas, mida krediidasutus võib pidada piisavaks seotuseks režiimiga, mille suhtes on kehtestatud</p>		
--	--	--

<p>sanktsioonid ning sellel alusel keelduda makseteenuse lepingu sõlmimisest.</p> <p>Tänapäeval on pangakonto omamine, nagu on leitud ka eelnõu seletuskirjas, majanduslikus ja ühiskondlikus elus hädavajalik tingimus. Antud seisukohta kinnitas ka õiguskantsler, märkides, et pangakonto kasutamise võimalus mõjutab oluliselt inimeste põhiõigusi, sest tänapäeval on pangakontota võimatu või väga keeruline põhiseaduse (PS) alusel teostada omandiõigust (PS § 32), osaleda ettevõtluses (PS § 31), tegeleda eneseteostusega (PS § 19), hoolitseda oma pere ja laste eest (PS § 27) või pöörduda oma õiguste kaitseks kohtusse (PS § 15).</p> <p>Euroopa Parlament on leidnud oma soovitustes komisjonile, et igal tarbijal, st mis tahes füüsilisel isikul, kes tegutseb muudel kui kaubanduslikel, äri- või ametialastel eesmärkidel, kes elab liidus seaduslikult ja kel vastavas liikmesriigis maksekontot veel ei ole, peab olema õigus avada liikmesriigis tegutseva makseteenuse pakkuja juures põhimaksekonto ja seda kasutada. Samuti leidis Euroopa Parlament, et põhimaksekonto avamisest võib keelduda või selleks antud loa tühistada liidu või liikmesriigi asjaomaste õigusaktide alusel ainult objektiivsetel põhjustel, mis puudutavad näiteks järgmisi juhte:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) rahapesu ja terrorismi rahastamist käsitlevate õigusaktide mittetäitmine, b) pettus, usalduse kuritarvitamine või dokumentide võltsimine, c) põhimaksekontoga seotud nõuete tõsine ja pidev rikkumine. <p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/92/EL maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta (ELT L 257, 28.8.2014, lk 214–246) artikkel 16 lõigete 2 ja 6 koosmõjust tulenevalt on regulatsiooni eesmärgiks tagada tarbijatele ligipääs põhimaksekontole ning põhimõte, et põhimaksekonto avamisest keeldumise alused on kindlaksmääratud pigem seaduse tasandil.</p> <p>Õiguskantsler on leidnud märgukirjas, et tuleb nentida, et VÕS § 710¹ ja KAS § 89 lg 9 ei ole koostoimes piisavalt selged, et tagada kõigile tarbijatele juurdepääs pangakontole ja selle kaudu põhimakseteenustele. VÕS § 710¹ ei pane pankadele sõnaselgelt ka</p>		
---	--	--

	<p>kohustust tagada tarbijale põhimakseteenused olenemata tema finantsolukorrast.</p> <p>Eelnevat arvesse võttes teeme ettepaneku kaaluda VÕS § 710¹ lõigete 1 ja 2 muutmist selliselt, et põhimakseteenuste lepingu sõlmimine ei oleks tingitud makseteenuse pakkuja poolt kehtestatud teenuste üldtingimustest või makseteenuse osutamise tüüptingimustest.</p>		
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet			
4	<p>Täname võimaluse eest avaldada arvamust võlaõigusseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta, mis puudutab eelkõige põhimaksekonto avamise ja sulgemise regulatsiooni muutmist. Toome järgnevalt välja TTJA ettepanekud eelnõu ja seletuskirja osas.</p> <p>TTJA ei nõustu muudatusega, et võlaõigusseaduse (VÕS) § 711 lõiget 1 täiendatakse punktiga 25 järgmises sõnastuses: „25) tarbijavaidluste komisjoni ja Finantsinspektsiooni kontaktandmed“. Palume kaaluda sätte ümbersõnastamist järgmiselt: "teave tarbija võimaluste kohta pöörduda kohtu ja kohtuvälise vaidlusi lahendava organi poole ning vastava organi ja Finantsinspektsiooni kontaktandmed.“</p> <p>Palume võimalusel mitte tuua välja konkreetselt tarbijavaidluste komisjoni (TVK või komisjon). Nimetatud komisjon lahendab ainult tarbija ja kaupleja vahelisest lepingust tulenevate lepinguliste kohustustega seotud vaidlusi (tarbijakaitse seaduse – TKS - § 40 lg 1 ja § 2 lg 1 p 6). Praeguses sõnastuses jääb ekslik mulje, et tarbijal on õigus pöörduda ka näiteks põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keeldumise korral tarbijavaidluste komisjoni, sest VÕS § 710¹ (lepingu sõlmimine) lg 7 viitab kõnealusele sättele. Aga kui põhimakseteenuse leping jääb sõlmimata, siis ei teki tarbija ja panga vahel ka lepingulist suhet. Teisisõnu on tegemist lepingueelsete läbirääkimiste käigus tekkinud vaidlusega, mille lahendamine ei kuulu TVK pädevusse. Sellised vaidlusi lahendab täna maakohus, sellest tulenevalt palume lisada ka viide kohtule.</p> <p>Jääme seisukohale, et kuigi turuosalised ise peaksid suutma eristada lepingulisi ja lepinguväliseid vaidlusi, siis juba 2024. aasta TVK praktika on näidanud, ei paraku see nii alati pole. Turule selguse toomiseks tasub kaaluda nimetatud sätte ümbersõnastamist.</p>	Arvestatud	<p>VÕS § 711 lõige 1 punkti 25 on muudetud, kuid mitte välja pakutud sõnastuses. Pakutud sõnastus dubleerib osaliselt sama lõike punkte 23 ja 24, milles on vastavalt ette nähtud, et esitada tuleb makseteenuse lepingu suhtes kohaldatavat õiguste ja vaidluste lahendamise korda käsitlevad tingimused ning teave vaidluste kohtuvälise lahendamise võimaluste kohta.</p> <p>Sõnastatud järgmiselt: 25) kohtuvälise vaidluse lahendava organi ja Finantsinspektsiooni kontaktandmed.</p> <p>Seletuskirja on lisatud selgitus lepinguliste ja lepinguväliste vaidluste lahendamise kohta põhimakseteenuse lepingu sõlmimise vaatest.</p>
Eesti Pangaliit			

5	<p>Võlaõigusseaduse (VÕS) muutmine</p> <p>VÕS § 710¹ lõike 2 täiendamine</p> <p>Teeme ettepaneku lisada sättesse (alla joonitud lauseosa):</p> <p>(2) Krediidiasutus on Euroopa Liidus seaduslikul alusel elavale tarbijale käesoleva seaduse § 709 lõikes 15¹ nimetatud põhimakseteenuste osutamiseks kohustatud tarbija põhjendatud huvi korral sõlmima põhimakseteenuste lepingu (edaspidi põhimakseteenuse leping), lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustest, <u>väljaarvatud kui tarbijal on Eesti Vabariigi territooriumil asutatud krediidiasutuses või Euroopa Liidu liikmesriigi territooriumil asutatud krediidiasutuse Eesti Vabariigi filiaalis maksekonto, mille kaudu osutatakse talle põhimakseteenust.</u></p> <p>Krediidiasutus peab võimaldama põhimakseteenuseid kasutada eri kanalite, sealhulgas internetirakenduse kaudu. Tarbijal ei ole õigust nõuda krediidiasutuselt sellise põhimakseteenuse osutamist või kanali kasutamise võimaldamist, mida krediidiasutus ühelegi tarbijale ei paku.</p> <p>Kommentaar</p> <p>Direktiiv 2014/92/EL art 16 lg 5 sätestab:</p> <p>Liikmesriigid võivad lubada põhimaksekontot pakkuvatel krediidiasutustel sellise konto avamise taotluse tagasi lükata, kui tarbijal juba on asjaomase liikmesriigi territooriumil asuva krediidiasutuse juures maksekonto, mis võimaldab tal kasutada artikli 17 lõikes 1 loetletud teenuseid, välja arvatud juhul, kui tarbija teatab, et ta on saanud teatise maksekonto sulgemise kohta.</p> <p>Kui teises krediidiasutuses põhimakse teenuse kasutamine on aluseks põhimakse teenuse ülesütlemiseks, siis peaks olema see ka põhimakse teenuse osutamisest keeldumise aluseks.</p> <p>Seletuskirjas (lk 15) on ka selgitatud, et VÕS-i lisatava § 720¹ lõikega 7 sätestatakse krediidiasutusele õigus täitemenetluse seadustiku §-s 63¹ nimetatud elektroonilise arestimissüsteemi vahendusel kontrollida tarbijal teise maksekonto olemasolu nii põhimakseteenuse lepingu sõlmimisel kui ka lepingu ülesütlemisel. Eelnõus vastav säte hetkel puudub.</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõust on välja jäetud maksekonto direktiivi artikli 19 lõike 2 punktis e sätestatud tingimus, et põhimakseteenuse lepingu võib üles öelda juhul, kui tarbija on hiljem avanud liikmesriigis, kus tal juba on põhimaksekonto, teise maksekonto, mis võimaldab tal kasutada artikli 17 lõikes 1 loetletud teenuseid. Eelnõuga ei sätestata ka alust keelduda maksekonto avamisest juhul, kui tarbijal juba on teine maksekonto, mis võimaldab põhimakseteenuste kasutamist.</p> <p>Kõnealuse ülesütlemise aluse sätestamine ei ole liikmesriigile kohustuslik. Direktiivi eesmärk on elavdada finantsteenuste tarbimist ning konkurentsi erinevate pakkujate vahel. Direktiiv lubab tarbijale kehtestada või säilitada soodsamaid tingimusi.</p>
---	--	-----------------	--

6	<p>VÕS § 710² lõike 4 täiendamine</p> <p>Eelnõuga täiendatakse VÕS § 710² lõike 4 teist lauset pärast sõna „asjaolust“ sõnadega „ning esitab juhtumi üksikasjad ja teabe vastavate abinõude kasutamise kohta“;</p> <p>Seletuskirja sõnastus on viitega ebatäpne: Muudatus on vajalik, kuna PSD2 artikkel 68 lõige 2 näeb kõnealusel juhul ette, et kontot haldav makseteenuse pakkuja teatab kontoteabe teenuse pakkuja või makse algatamise teenuse pakkujaga seotud intsidendist viivitamatult pädevale asutusele.</p> <p>Õige viide on artikkel 68 lõige 6.</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskirja on muudetud. PSD2 artikli 68 lõike 6 ülevõtmist käsitlev säte on viidud VÕS-ist üle makseasutuste ja e-rahaga asutuste seadusesse ning sätte sõnastust on täpsustatud.
7	<p>VÕS § 720¹ lõige 1</p> <p>Palume täpsustada tarbija mõistet ning täiendada vastavalt seletuskirja. Krediitiasutuste jaoks on oluline, et seadus täpselt piiritleks, milliste tarbijate puhul lepingu ülesütlemise erisused kehtivad. Tarbija mõiste on täna defineeritud VÕS § 1 lõikes 5, kuid kõik selle mõiste alla minevad tarbijad ei kuulu maksekonto direktiivi kohaldamisalasse. Eelnõu järgi on VÕS § 720¹ uue sõnastuse eesmärk viia Eesti seadus kooskõlla maksekonto direktiiviga.</p> <p>Seletuskirjas (lk. 12) on öeldud: „Eelnõuga VÕS-i lisatav § 720¹ lõige 1 näeb tulenevalt eeltoodust ette, et krediitiasutus saab põhimakseteenuste lepingu üles öelda üksnes erakorraliselt ja käesolevas paragrahvis sätestatud juhtudel (paragrahvi pealkirjas räägitakse sihilikult lihtsalt ülesütlemisest – juhul kui sinna lisada sõna „erakorraline“, siis tekiks küsimus, kas seda lepingut saab ka korraliselt üles öelda).“ Arvestades, et väljaspool EL elavatele tarbijatele põhimakseteenuse lepingu sõlmimise kohustus ei laiene, siis ei laiene nendega sõlmitud põhimakseteenuse lepingutele ka maksekonto direktiivist tulenevad ülesütlemise alused. Seega palume seletuskirja muuta ja välja tuua, et teatud tarbijate puhul on võimalik ka põhimakseteenuse lepingu korraline ülesütlemine. See märkus on otseselt seotud ka § 720¹ lõikega 9, mis deklareerib, et kõikidel muudel alustel ülesütlemine on tühine.</p>	Arvestatud	<p>Seletuskirja on täiendatud järgmiselt.</p> <p>Selles paragrahvis sätestatud ülesütlemise alused kehtivad ainult VÕS § 710¹ lõikes 2 nimetatud põhimakseteenuse lepingute kohta. Kõik tarbijad aga ei kuulu selle paragrahvi kohaldamisalasse. Näiteks näeb viimati osundatud paragrahv ühe tingimusena ette, et põhimakseteenuse osutamise kohustus on ainult tarbijale, kes elab Euroopa Liidus seaduslikult. Nende tarbijate puhul, kellele kõnealune paragrahv ei kohaldu, on võimalik makseteenuse leping ka korraliselt üles öelda.</p>
8	<p>VÕS § 720² lõige 3 punkt 4</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada VÕS § 720¹ lg 3 p 4 järgmiselt:</p>	Arvestatud	Kõnealune lepingu ülesütlemise alus on eelnõust välja jäetud. Vaata selgitust number 5.

	<p>4) tarbijal on teises Eesti Vabariigi territooriumil asutatud krediidasutuses või Euroopa Liidu liikmesriigi territooriumil asutatud krediidasutuse Eesti Vabariigi filiaalis maksekonto, mille kaudu osutatakse talle põhimakseteenust;</p> <p>Kommentaar EL-i krediidasutuste filiaalid võivad suuta täita täielikult põhimakseteenuse osutaja funktsiooni (nt Citadele – ATM-võrgustik, maksekaardid, pangakontorid, internetipank jm) ja tulevikku vaatavalt olla elutähtsa teenuse osutajad.</p>		
9	<p>VÕS § 720¹ lõike 3 punkti 6</p> <p>Eelnõuga täiendatakse seadust §-ga 720¹ järgmises sõnastuses: § 720¹. Põhimakseteenuse lepingu ülesütlemine (3) Krediidasutus võib tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda, kui: 6) maksekontol ei ole vähemalt kuue järjestikuse kuu jooksul olnud piisavalt rahalisi vahendeid põhimakseteenuse lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks ning võlgnetav summa on suurem kui 100 eurot.</p> <p>Seoses punktiga 6 teeme ettepaneku mitte määrata minimaalset võla summat. Panga teenuste teenustasud on väikesed ja enamike klientide puhul näitab 180 päeva statistika, et võlgnevused jäävad alla 10 euro põhivõlg. 100 eurose võlamäära korral jääks enamik makseteenuseid sulgemata ja lepingute lõpetamine toimuks pigem punkti 5 alusel, mis tähendab põhjendamatu lepingute lõpetamise venitamist ja võlakoorma kasvatamist kliendi suhtes. Võlgnevuses kontode sulgemine on oluline, sest seeläbi saab hoida kliendibaasi korras.</p> <p>Kuivõrd punkti 6 muudatused on uudsed ja rakendamine eeldab IT arendusi, siis soovime punktile 6 ülemineku aega, seaduse muudatuse jõustumisest + 6 kuud.</p> <p>Täiendavalt teeme ettepaneku laiendada VÕS § 720¹ lõike 3 punkti 6 sõnastust, hõlmates ka muude lepingute oluliste kohustuste rikkumise. Meie hinnangul on säte hetkel sõnastatud liiga kitsalt, keskendudes vaid teenustasude võlgnevusele. Põhimakseteenuse osutamise lepingutes on ka muid kohustusi, mida klient peab järgima ja mille olulise rikkumise korral peaks krediidasutusel olema õigus</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Minimaalne summa suurus on eelnõust välja jäetud.</p> <p>Täiendav ettepanek laiendada VÕS § 720¹ lõike 3 punkti 6 sõnastust, hõlmates põhimakseteenuse lepingu erakorralise ülesütlemise alustega ka muude lepingute oluliste kohustuste rikkumise, ei ole maksekonto direktiiviga kooskõlas. Maksekonto direktiivi artikkel 19 lõike 3 sedastab, et liikmesriigid võivad täiendavalt kindlaks määrata piiratud arvu konkreetseid lisajuhtumeid, mille korral krediidasutus võib põhimaksekonto raamlepingu ühepoolset lõpetada. Sellised juhtumid põhinevad nende territooriumil kohaldatava siseriikliku õiguse sätetele ning nende eesmärk on hoida ära tarbijate poolt põhimaksekonto juurdepääsuõiguse kuritarvitamist. Üldistatult, konkreetset määratlemata kohustuste rikkumise sätestamine ei ole kooskõlas nimetatud artikliga, kuivõrd selline alus ei ole käsitatav kui piiratud arv konkreetseid lisajuhtumeid. Selline alus annaks laiad õigused põhimakseteenuse lepingu ülesütlemiseks.</p>

	leping üles öelda (nt kaardi- ja internetipanga lepingute puhul maksevahendi isikliku kasutamise kohustus; turvaelementide saladuses hoidmise kohustus; maksekonto lepingu puhul pangale hoolsusmeetmete täitmiseks vajalike andmete ja dokumentide esitamise kohustus).		
10	<p>VÕS § 720¹ lõige 4</p> <p>Eelnõuga soovitakse sätestada § 720¹ lõige 4 järgmises sõnastuses: (4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1 või 2 sätestatud alusel ütleb krediidasutus tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles etteteatamistähtaega järgimata. Muudel alustel lepingu ülesütlemisel ei tohi ülesütlemisest etteteatamise tähtaeg olla lühem kui kaks kuud.</p> <p>Sisuliselt tähendab, et lõike 3 punktides 3-6 juhtudel on ülesütlemise aeg 6+2 kuud. Leiame, et võlgnevuse (lõige 3 punkt 6) ja ka kohustuste rikkumise (meie ettepanek punktis 5) puhul ei ole mõistlik lasta viiisil suureneva või kohustuse rikkumisel jätkuda. Ettepanek ka punkti 6 puhul lubada etteteatamiseta lõpetamist ehk siis vastavalt punktis 6 toodud ajale (6 järjestiku kuu jooksul on teenus võlas või rikkumises, siis seitsmendal kuul on õigus teenuse ülesütlemiseks erakorraliselt). Võla tekkimisest teavitamise kohustus eksisteerib krediidasutusel endiselt, mistõttu teenuseid ei suleta ilma ette teatamata. Samuti on tava, et klientidele jäetakse mõistlik aeg võla maksmiseks, enne teenuse lõplikku sulgemist.</p>	Mittearvestatud	<p>Nimetatud tähtajad on sätestatud maksekonto direktiivi artikkel 9 lõikes 4, mis näeb ette, et liikmesriigid tagavad, et juhul, kui krediidasutus lõpetab põhimaksekonto lepingu lõike 2 punktide b, d ja e ning lõike 3 ühel või enamal põhjustel, teavitab ta vähemalt kahe kuu jooksul enne lõpetamise jõustumist tarbijat kirjalikult ja tasuta lepingu lõpetamise põhjenduse, välja arvatud juhul, kui selline põhjenduse teatamine oleks vastuolus riigi julgeoleku või avaliku korra eesmärgiga. Kui krediidasutus lõpetab lepingu vastavalt lõike 2 punktile a või c, jõustub lõpetamine viivitamata.</p> <p>Eelnõus sätestatud tähtajad vastavad nimetatud artiklis sätestatud tähtaegadele.</p>
11	<p>VÕS § 720¹ lõige 6</p> <p>Eelnõu kohaselt on krediidiandjal õigus pärida andmeid täitmisregistrist tarbija teise konto olemasolu kohta kui tarbija on andnud selleks nõusoleku. Pangaliit ei toeta nõusoleku põhist lähenemist, sest andmete saamine teenib kohustatud isiku jaoks eesmärgi tuvastamiseks alused, kas põhimakseteenuse pakkumiseks võib esineda seadusega ette nähtud keeldumise alus.</p> <p>Nõusoleku puudumisel või selle tagasi võtmisel ei saa kohustatud isik pakutud muudatuse alusel tuvastada, kas isikul on teises krediidasutuses maksekonto, mille kaudu osutatakse talle põhimakseteenust ning nimetatud alus seaduses muutub sisutuks. Seetõttu pooldame selge ja ühese õigusliku aluse viimist õiguslikku raamistikku, mille alusel krediidasutus saab tuvastada reaalselt</p>	Mittearvestatud	<p>Kuna eelnõust on välja jäetud alus keelduda põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest juhul, kui tarbijal juba on teine vastav konto ning välja on jäetud ka vastav lepingu ülesütlemise alus, siis jäetakse eelnõust välja ka õigus pärida sellel eesmärgil täitmisregistri kaudu andmeid.</p>

	<p>kliendi vajadust elutähtsaks teenuseks. Seejuures ei leia seletuskirjast ühtegi põhjendust selle nõude kehtestamisele.</p> <p>Oleme seisukohal, et olukorras, kus maksekonto direktiiv võimaldab ja ka Eesti seadus hakkab võimaldama sellel põhjusel lepingu sõlmimisest keelduda, ei tohiks sellise fakti kontrollimine sõltuda sellest, kas tarbija annab selleks nõusoleku. Juhul, kui eelnõu muutmine ei ole mingil põhjusel võimalik, palume seletuskirja täiendada, esitades põhjendused, miks on vaja tarbija nõusolekut. Täiendav märkus lõike 6 osas, kus § 710¹ lõikes 5¹ viide on vale.</p> <p>(6) Krediidiasutusel on õigus täitemenetluse seadustiku §-s 63 nimetatud täitmisregistri vahendusel kontrollida tarbijal käesoleva seaduse § 710¹ lõikes 5¹ ning käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 4 nimetatud teise maksekonto olemasolu, kui tarbija on andnud selleks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõusoleku.</p>		
12	<p>VÕS § 710¹ täiendamine</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada VÕS § 710¹ uue lõikega, mis selgesõnaliselt võimaldaks krediidiasutusel põhimakseteenuse osutamist piirata. Ettepaneku aluseks on seletuskirja lk. 3 ja 7 märgitud selgitused, mille kohaselt saavad krediidiasutused ja makseasutused kehtestada riski maandavaid piiranguid ja teatud juhtudel on RahaPTS-i kohaselt nad ka kohustatud neid piiranguid kehtestama. Meie hinnangul puuduvad kehtivas seaduses normid, mis võimaldaksid põhimakseteenustele kehtestada riske maandavaid piiranguid. Kui seaduseandja leiab, et need on juba olemas, siis alternatiivina eelnõu muutmisele palume sellistele sätetele seletuskirjas selgelt viidata.</p>	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud võimalus kehtestada konto kasutamisele teatud riske maandavaid piiranguid.
13	<p>VÕS § 720¹ lõige 7 seletuskirja täiendamine</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada eelnõu seletuskirja VÕS § 720¹ lõike 7 osas. Hetkel sätestab eelnõu, et juhul, kui krediidiasutus ütleb põhimakseteenuse lepingu üles vastavalt käesoleva paragrahvi lõike 3 punktidele 3–6, siis kohaldatakse VÕS § 720 lõiget 3, 5 ja 6 sätestatud. Kas seadusandja mõte on olnud see, et kõikidel muudel erakorralise lõpetamise juhtudel ei kuulu kohaldamisele VÕS § 720 lg 3 (mis näeb ette, et tarbija peab teenustasusid maksuma vaid perioodi eest kuni lepingu lõppemiseni) või VÕS § 720 lõige 5 (mille kohaselt on krediidiasutusel kohustus välja maksta lepingu lõppemisel kontrol</p>	Arvestatud	Muudetud on nii eelnõu kui ka seletuskirja. Eelnõus nähakse ette, et ka kõikide muude põhimakseteenuse lepingu erakorraliste ülesütleliste puhul kohaldatakse VÕS §-i 720. Muudatuse tulemusel kohalduvad kõikidele juhtudele VÕS §-s 720 sätestatud korralise ülesütleliste regulatsioon ning neid tuleb kohaldada vastavalt konkreetsele olukorrale. Kui põhimakseteenuse leping öeldakse üles nt RahaPTS-i alusel, siis võimaldab VÕS § 720 hinnata, kas on võimalik kohaldada nt selle paragrahvi lõiget 5, mille kohaselt makseteenuse lepingu lõppemisel peab makseteenuse pakkuja maksuma kontrol oleva raha kliendile või tema määratud kolmandale isikule välja või kandma selle kliendi

	<p>olnud jääk)? Palume seletuskirjas sellisel juhul viidata, millised sätted kuuluvad kohaldamisele juhtudel, kus põhimakseteenuse leping öeldakse üles VÕS § 720¹ lõike 3 punktide 1 või 2 alusel. Hetkel on selgusetu, mis arvestuse järgi maksab tarbija sel juhul teenustasusid ning mida tuleks teha tarbija maksekontol oleva jäägiga, kui ei kohaldu VÕS § 720 lõiked 3 ja 5.</p>		<p>määratud kontole sama või teise makseteenuse pakkuja juures, kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti.</p>
14	<p>Täiendav ettepanek täiendada eelnõud VÕS §-i 403⁴ lõikega 3¹</p> <p>Eelnõuga täiendatakse võlaõigusseadust VÕS § 720¹ lõikega 6 andes sellega põhimakseteenuse pakkumise raames juurdepääsu täitmisregistrile. Leiame, et oleks asjakohane ja põhjendatud anda krediitdiasutusele juurdepääs täitmisregistrile lisaks ka vastutustundliku laenuandmise põhimõtte rakendamisel tarbija krediitdivõimelisuse hindamise eesmärgil. Vastava juurdepääsu olemasolu võimaldaks krediitdiasutusel, kelle poole tarbija on pöördunud laenuotlusega, saada õiget teavet tarbija kontode olemasolu kohta teistes krediitdiasutustes, mis on vajalik tarbija olemasolevate finantskohustuste kindlaks tegemiseks ja mis hoiaks ära tarbijapoolse tahtliku või tahtmatu ebatäpse teabe esitamise.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada eelnõud VÕS §-i 403⁴ lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:</p> <p>(3¹) Krediitdiasutusel on õigus täitemenetluse seadustiku §-s 63 nimetatud täitmisregistri vahendusel kontrollida tarbijal teis(t)e maksekonto(de) olemasolu, kui tarbija on andnud selleks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõusoleku.</p> <p>Põhjendus:</p> <p>Eelnõuga VÕS-i lisatava § 403⁴ lõikega 31 sätestatakse krediitdiasutusele õigus täitemenetluse seadustiku §-s 63¹ nimetatud elektroonilise arestimissüsteemi vahendusel kontrollida tarbijal teis(t)e maksekonto(de) olemasolu krediitdivõimelisuse hindamise eesmärgil. Krediitdiandjatel on kohustus kontrollida finantskohustuste olemasolu ja tuvastada muud krediitdivõtja kohustused. Sellise kohustuse täitmiseks on vajalik ligipääs elektroonilisele arestimissüsteemile, et kontrollida tarbijal teise maksekonto olemasolu. Krediitdiasutused võivad selleks toetuda tarbija kirjalikule nõusolekule.</p>	Mittearvestatud	<p>Käesoleva eelnõu keskmes on põhimakseteenuse regulatsiooni kehtestamine ning vastutustundliku laenamise teemat sellega ei reguleerita.</p>

	Alternatiivina võib selle päringu ette näha krediidiandja kohustusena ja sel juhul oleks andmete väljastamise aluseks seadusest tuleneva kohustuse täitmine.		
15	<p>Krediidiasutuste seaduse (KAS) muutmine KAS § 3 lõige 2² ja § 3 lõige 3¹</p> <p>Teeme ettepaneku välja jätta eelnõust KAS § 3 lõike 2² ja § 3 lõike 3¹.</p> <p>Kommentaar</p> <p>Kehtiv hädaolukorra seaduse § 37 sätestab elutähtsa teenuse toimepidevust korraldavale asutusele, sh Eesti Pangale kohustuse kehtestada määrusega nõuded elutähtsa teenuse tasemele. Seega, eraldi volitusnormi pole KAS-iga vaja Eesti Pangale anda. Nii ongi tänaseks juba võrguühendusega kaardipõhise maksetehingu nõue Eesti Panga poolt määrusega kehtestatud.</p> <p>Teeme ettepaneku muuta KAS § 3 lõike 2³ sõnastust ja sõnastada see järgnevalt:</p> <p>„Kui krediidiasutus osutab elutähtsa teenuse osutajana Eesti Panga poolt nõutavat võrguühendusega kaardipõhist makseteenust, siis on see õiguslikult siduv ka siis, kui maksja konto suhtes on tehtud arestimisakt, kontol olev vara on arestitud või konto või kontol oleva vara suhtes kehtib käsutuspiirang, kui krediidiasutus on pärast arestimisest või käsutuspiirangust teada saamist rakendanud mõistlikke jõupingutusi hoidmaks ära viidatud maksetehingute võimaldamist. Eeltoodud juhul ei vastuta krediidiasutus võimalike arestinõuete või muul viisil kontol oleva vara suhtes kehtiva käsutuspiirangu järgimata jätmise eest.“ Osundame, et Eesti Panga presidendi 18.08.2024 määrusega nr 8 „Eesti Panga presidendi määruse muutmine“ sätestati uued elutähtsa teenuse osutaja nõuded. Määruse seletuskirja kohaselt tuleks täiendada KAS-i muudatusega, mis vabastaks krediidiasutuse vastutusest olukorras, kus ta on teinud kõik endast oleneva, et arestinõuet mitte rikkuda, aga see toimub kaardimaksete võrgulahendusega režiimis sellest hoolimata. Olukorras, kus võrguühendused ei toimi, tuleks kaardipõhine maksetehing lugeda siduvaks ka juhul, kus konto või sellel oleva vara suhtes on kehtiv arest või käsutuspiirang.</p> <p>Täiendavalt teeme ettepaneku seletuskirja lk-lt 19 eemaldada detailsed selgitused võrguühendusega kaardimakse toimimisest,</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Leiame, et KAS-i täiendamine on vajalik. Krediidiasutuste tegevust reguleerib KAS, mistõttu tuleb krediidiasutustele kui elutähtsa teenuse osutajatele kõnealune kohustus ette näha selgelt ka KAS-is. Hädaolukorra seaduse § 37 lg 2 on üldine delegatsiooninorm, mis lubab määrusega kehtestada elutähtsa teenuse kirjelduse ja selle toimepidevuse nõuded. Ei kehtivas KAS-is ega HOS-is ei ole võrguühendusega kaardipõhiste makseteenuste osutamise kohustust, seetõttu tuleb see ette näha ning HOS-i alusel saab kehtestada selle teenuse kirjelduse ja toimepidevuse nõuded. Seletuskirja on muudetud.</p>

	kuivõrd see suurendab krediidi- ja pettuseriske, mida krediidiasutused seoses nõutud lahendusega taluma peavad. Arvestades ka ettepanekut KAS § 3 lg 2 ² ja § 3 lg 3 ¹ eemaldamiseks, ei ole need selgitused ka sisuliselt vajalikud.		
16	<p>RahaPTS § 42 lõige 1</p> <p>Pangaliit toetab õigusliku raamistiku korrastamist eesmärgiga vältida pankade üle-reageerimist tarbijatele põhimakseteenuste pakkumata jätmisel ja viies Eesti õigus kooskõlla makseteenuse direktiiviga, samaaegselt lähtudes Riigikohtu 22.03.2023. a lahendis nr 2-21-3552/52 toodust.</p> <p>Pangaliit ei toeta RahaPTS § 42 lõike 1 muutmist pakutud kujul. Vastavalt eelnõule ja seletuskirjale jäetakse alustest, mille järgi on keelatud luua ärisuhet või võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist juhuti või ärisuhte raames, välja suutmatust täita ärisuhte seire hoolsusmeedet ja rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus.</p> <p>Leiame, et muudatus selliselt tooduna ei ole kooskõlas RahaPTS-i eesmärgi (paragrahv 1 lõige 1) ja rahvusvaheliste põhimõtetega, sest muudatuse tagajärjel muutuks ärisuhte seire teostamata jätmisel ja rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse tuvastamisel tehingu tegemise või ärisuhte loomise või jätkamise otsustamine kohustatud isiku äriliseks kaalutluseks (riskiisu). Nimetatu ei soosi meie hinnangul ettevõtluskeskkonna usaldusväärsust ja läbipaistvust ega Eesti Vabariigi rahandussüsteemi ning majandusruumi kasutamise tõkestamist rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks. Juhime ka tähelepanu, et krediidiasutustel ei ole lubatud tarbijaga ärilistel kaalutlustel (riskiisu) ärisuhet lõpetada, vaid üksnes konkreetsetel makseteenuste direktiivis loetletud alustel, sh näiteks kui tarbija kasutas maksekontot tahtlikult ebaseaduslikel eesmärkidel. Näeme muudatuses lisaks potentsiaalset vastuolu eelnõu seletuskirjas viidatud õigusallikate ja põhimõtetega. Mainime, et eelnõu seletuskirja FATF metodoloogia punkti 10.19 käsitus lähtub põhimõttest, et kohustatud isik ei loo ärisuhet ega tee tehingut, kui ta ei suuda hoolsusmeetmeid täita – nimetatu alt ei ole välistusena viidatud ärisuhte seire osas kohustatud isiku lõplikule järeldusele, et seda hoolsusmeedet täita ei saa. Lisaks ei käsitlen metodoloogia punkt tegutsemist rahapesukahtluse puhul, mistõttu sellest vaatest see punkt pakutud seadusemuudatust ei toeta.</p>	Arvestatud	Kõnealune muudatus on eelnõust välja jäetud.

	<p>Mainime siinkohal veel, et EL rahapesu tõkestamise määrus ei ole veel kehtiv – ühtlasi selle artikkel 20 (1) punkt f nimetab hoolsusmeetmena ka ärisuhte seiret. Eeltoodust lähtuvalt on pakutud muudatuse ja EL määruse vahel vastuolu. Märjime veel, et ärisuhte seire osaks on ka vara või rikkuse päritolu kontrollimine, mistõttu kohustatud isikute suunamine jätkuvaks teenuse pakkumiseks olukorras, kus hoolsusmeetmete kohaldamine on osutunud siiski võimatuks, võib tekitada korduvaid ning ebavajalikke jätkuval toiminguid ning sellega kaasnevalt Rahapesu Andmebüroo teavitamisega koormamist.</p> <p>Lisaks on RahaPTS eelnõu 130SE seletuskirjas mainitud § 42 muudatuse osas, et „keeld luua ärisuhtet või võimaldada tehingu tegemist või lõpule viimist kehtib sõltumata sellest, millised on need seadusega nõutavad hoolsusmeetmed, mida kohustatud isik täita ei suuda. Muudatus on vajalik tulenevalt direktiivi artikli 13 lõikest 4 ja FATF metodoloogia punktist 10.19.“. Seetõttu on praegune muudatus vastuolus varasema rahandusministeeriumi hinnanguga hetkel kehtivale AML direktiivile ja FATF metodoloogiaga.</p> <p>Järgmiseks on muudatus vastuolus eelnõu seletuskirjas toodud sätte muudatuse eesmärgiga – „põhimaksekonto avamise ja sulgemise regulatsiooni muutmine“, sest muudatus puudutab ka kõiki teisi isikuid, kes jäävad makseteenuste direktiivi kohaldamisalast välja, s.t. äriühingud ja isikud, kes ei ole tarbijad. Direktiivi reguleerimisalast jäävad välja ka juriidilistele isikutele kuuluvad maksekontod (ettevõtjate, väikeste- ja mikroettevõtjate maksekontod) ja muud teist liiki kontod (näiteks kontsernikontod, hoiustamisvõimalusega kontod, laenukontod jne). Muudatuse universaalsus ei ole meie hinnangul eelnõu seletuskirjas põhjendamist leidnud.</p> <p>Meie arvamusel ei saa antud tarbijate de-riskimise vähendamise lahenduseks olla kohustatud isiku subjektiivset otsustust eeldavate elementide (s.t. RP või TR kahtluse või ärisuhte seire võimalikkuse otsus) eemaldamine õigusaktist, vaid selliste otsustusprotsesside regulatiivne ning eesmärgipärane täpsustamine - õigusaktis või järelevalve-alastes juhendites.</p>		
--	--	--	--

	<p>Veel, sätte muutmine pakutud kujul tekitab tulevikus tõenäoliselt õiguselgusetust süstemaatilisel tõlgendamisel, sest ühelt poolt kaob RahaPTS-st kohustus ärisuhte seire võimatuse või rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse puhul ärisuhe lõpetada, kuid teisalt kehtestab seadusandja makseteenuste direktiivist tulenevad alused põhimakseteenuse lepingu ülesütlemiseks VÕS § 720¹ lõikes 3 (punkt 1 maksekonto kasutamine ebaseaduslikel eesmärkidel).</p> <p>Viimaks leiame, et sätte muutmine mõjutab analoogiliselt eeltooduga ka selliste isikutega ärisuhte sõlmimist või lõpetamist, kelle osas ei saa erikohustusega isik RSanS tähenduses teostada ärisuhte seiret eesmärgiga tuvastada rahvusvahelise sanktsiooni rikkumine või kelle osas on rahvusvahelise sanktsiooni kahtlus. Nimelt tuleb vastavalt rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 21 lõikele 11 erikohustusega kohaldada ka ärisuhte seiret. Kuna RSanS-s puuduvad ärisuhte lõpetamise õiguslikud käitumisjuhised, kuulub RSanS § 2 lg 2 alusel kohaldamisele RahaPTS. Seega edaspidiselt olukorras, kus erikohustusega isikul puudub võimalus teostada ärisuhte seiret, oleks seadusemuudatuse järgselt õiguslikult ärisuhte jätkamise või algatamisest keeldumise otsustamine erikohustusega isiku ärinte kaalutlus.</p> <p>Teeme ettepaneku RahaPTS-s täpsustada sõnaselgelt, et § 42 lõige 1 alused on erakorralised ülesütlemise alused ja teiseks, lähtudes Riigikohtu lahendis nr 2-21-3552/52 punktis 21.2. toodust, et põhimakseteenuse pakkumisest keeldumine ei ole põhjendatud riskiisu alusel, s.t. juhtudel, kui hooldusmeetmete (tugevdatud korras) kohaldamine on kohustatud isiku hinnangul liiga tülikas või kulukas. Pangaliit on valmis jätkama arutelusid sellest, kuidas õigusaktide tasandil vähendada de-riskimist ja muuta hooldusmeetmete kohaldamist veel efektiivsemaks.</p>		
17	<p>RahaPTS § 42 lõige 4</p> <p>Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks RahaPTS § 42 lõige 4. Muudatusega soovitakse lõpetada olukord, kus ainuüksi ühe päringule vastamata jätmise tõttu ei lõpetataks klientidega ärisuhteid, vaid kohaldataks tugevdatud hooldusmeetmeid. Meie hinnangul päringuga kliendi poole pöördumine on üldjuhul juba olemuslik täiendavate või tugevdatud hooldusmeetmete kohaldamine ja tulenevalt ressursimahukusest ei kohaldata seda kergekäeliselt.</p>	Arvestatud	Kõnealune muudatus on eelnõust välja jäetud.

	<p>Ärisuhte lõpetamised ei toimu praktikas kergekäeliselt ja põhjusel, et klient panga esimesel pöördumisel teadmatusel jätab vastamata ning pank lõpetab sellele järgnevalt koheselt ärisuhte.</p> <p>Tagamaks senisest veelgi selgemalt, et ärisuhe tarbijaga lõpetatakse üksnes siis, kui eelnevalt on täidetud tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamise kohustus ning muud rakendatavad meetmed on ammendunud (millele viitab ka seletuskiri), siis pakume lahendusvariantidena enda ettepankuid, mis on toodud § 6 lõike 1 juures. Peame oluliseks jätkuvalt sellise kohustuse ette nägemist seaduse tasandil, mille järgi on kohustatud isikute klientidel kohustus õiguspärastele päringutele vastata, sest vastupidisel juhul suureneb risk klientide poolt rahapesu tõkestamise eesmärgil esitatud päringutele vastamata jätmiseks.</p>		
Rahapesu Andmebüroo			
18	<p>Rahapesu Andmebüroo, olles tutvunud eelnõu ja selle juurde koostatud seletuskirjaga, esitab alljärgnevad märkused ning tähelepanekud.</p> <p><i>1. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muudatused.</i></p> <p><i>1.1.Kokkuvõtte kavandatavatest muudatustest rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses ja sellega seonduvalt võlaõigusseaduse täiendamisest.</i></p> <p>Eelnõu §-ga 6 tehakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses (edaspidi RahaPTS) järgmised muudatused:</p> <p>„1) paragrahvi 42 lõike 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Kohustatud isikul on keelatud luua ärisuhet või võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist juhuti või ärisuhte raames, kui ta ei suuda rakendada käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud hoolsusmeetmeid.“;</p> <p>2) paragrahvi 42 lõike 4 tunnistatakse kehtetuks.“</p> <p>Eelnõu järgi on edaspidi RahaPTS-i kohaselt keelatud ärisuhte loomine ja tehingu tegemine või lõpuleviimine ainult siis, kui kohustatud isik ei suuda rakendada RahaPTS § 20 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud hoolsusmeetmeid. See tähendab, et seaduses kehtestatud tehingu tegemise ja ärisuhte loomise keeld muutub kitsamaks ning keeldumise alustest jääb välja üks senine</p>	Arvestatud	Kõnealused RahaPTS-i muudatused on eelnõust välja jäetud.

<p>hoolsusmeede (ärisuhte seire) ja rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus. Samuti kaotatakse eelnõuga RahaPTS § 42 lõikes 4 sätestatud alus kohustatud isiku poolt kestvusleping etteteatamistähtaega järgimata erakorraliselt üles öelda. Sellega seondult lisatakse ühtlasi VÕS-i sätte, mille kohaselt ütleb krediitiasutus tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu etteteatamistähtaega järgimata üles siis, kui: 1) esineb RahaPTS § 42 lõikes 1 sätestatud alus; 2) maksekonto sulgemise kohustus tuleneb rahvusvahelise sanktsiooni seaduse alusel kehtestatud rahvusvahelise sanktsiooni rakendamisest.</p> <p><i>1.2.RahaPTS § 42 lõike 4 kehtetuks tunnistamine.</i></p> <p>Eelnõuga tekitatud õiguslik konstruktsioon, millega tunnistatakse kehtetuks RahaPTS § 42 lõige 4 ja täiendatakse VÕS-i §-ga 720¹ läheb RAB-i hinnangul vastuollu kehtiva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 artikli 14 lõikega 4 ning FATF standardil põhineva hindamismetoodika kriteeriumiga 10.19.</p> <p>Direktiivi (EL) 2015/849 artikli 14 lõike 4 kohaselt näevad liikmesriigid ette, et kui kohustatud isik ei suuda täita artikli 13 lõike 1 esimese lõigu punktis a, b või c sätestatud kliendi suhtes rakendatavaid hoolsusmeetmeid, ei tohi ta pangakonto kaudu tehinguid teha, ärisuhte luua ega tehingut lõpule viia ning peab asjaomase ärisuhte lõpetama ja kaaluma kliendiga seoses kahtlasest tehingust teatamist rahapesu andmebüroole kooskõlas artikliga 33. Liikmesriigid ei kohalda esimest lõiku notarite, muude sõltumatute õigusteenuse osutajate, audiitorite, väliste raamatupidamisteenuse osutajate ja maksunõustajate suhtes ainult rangelt sellises ulatuses, kuivõrd kõnealused isikud on seotud kliendi õigusliku seisundi hindamisega või ülesannete täitmisega kõnealuse kliendi kaitsja või esindajana kohtumenetluses või sellega seoses, sealhulgas seoses nõustamisega menetluse algatamise või vältimise asjus.</p> <p>Kavandatava eelnõuga tunnistatakse kehtetuks RahaPTS § 42 lõige 4, millega kaotatakse seega kõigi kohustatud isikute jaoks alus ükskõik millise kliendisuhete või tehingu puhul hoolsusmeetmete kohaldamise võimatuse korral kestvuslepingu etteteatamistähtaega järgimata erakorraliselt üles ütlemiseks. Sama eelnõuga VÕS-i lisatav uus säte § 720¹ reguleerib rangelt krediitiasutuste õigust põhimakseteenuse leping üles öelda. See tähendab, et eelnõuga tekitatakse õiguslik</p>		
--	--	--

<p>olukord, kus teistel kohustatud isikutel peale krediitdiasutuste puudub seadusest tulenev alus ärisuhte lõpetamiseks hoolsusmeetmete täitmise võimatuse tõttu, mis läheb otseselt vastuollu direktiivi (EL) 2015/849 artikli 14 lõikega 4.</p> <p>FATF standardil põhineva hindamismetoodika kriteeriumi 10.19 järgi, kui finantsasutus ei suuda järgida hoolsusmeetmeid, tuleks nõuda, et ta ei avaks kontot, ei alustaks ärisuhteid ega sooritaks tehingut; või tuleks nõuda ärisuhte lõpetamist, kusjuures FATF-i standardi soovitus 10 kohaselt on mh selliseks relevantseks hoolsusmeetmeks ka ärisuhte seire (d). FATF-i standardi soovitus 10 hõlmab krediitdiasutuse poolt põhimakseteenuse osutamisest märksa laiemat katteala. Sealjuures on oluline silmas pidada seda, et ka kitsalt krediitdiasutused võivad pakkuda teenuseid, mis ei ole hõlmatud vaid põhimakseteenuse osutamisega – nt pakuvad suuremad pangadinvesteeringuteenust jms. See võib praktikas tekitada eriskummalise olukorra, kus nt sama kliendi poolt samas pangas põhimaksekonto ja investeerimiskonto avamise ning neil tehingute tegemise osas kehtib erinev regulatsioon, kusjuures investeerimiskonto osas puuduks pangal seadusest tulenev alus ärisuhte lõpetamiseks hoolsusmeetmete täitmise võimatuse tõttu, samas kui põhimaksekonto puhul on selline alus VÕS-i lisatava §-ga 720¹ loodud.</p> <p>Samuti väärrib märkimist, et ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist puudutavas õigusaktide pakettis sisalduv Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EU) 2024/1624 artikkel 21 (1) näeb ette direktiivi (EL) 2015/849 artikli 14 lõikega 4 sarnase regulatsiooni. Arvestades seda, et kõnealune määrus jõustub suuresti juba 2027. aastal, oleks igati mõistlik juba käesoleval hetkel seadusandlike valikuid tehes lähtuda rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise laiemast arengusuunast ning kehtestatava regulatsiooni sobitumisest rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist puudutava õigusaktide paketiga. Eelnõu juurde koostatud seletuskirjast nähtuvalt on selline kooskõla tegelikult samuti seadusandja eesmärgiks.</p> <p>Lisaks otsesele vastuolule direktiiviga (EL) 2015/849, AML-paketti kuuluva määrusega (EU) 2024/1624 ja FATF standardil põhineva hindamismetoodika kriteeriumiga 10.19, ei saa RAB isegi</p>		
---	--	--

	<p>teoreetilisel tasandil pidada nii põhimõttelist kõiki kohustatud isikuid puudutavat muudatust kogu rahapesu tõkestamise süsteemis piisavalt läbimõelduks. Seda eriti olukorras, kus kavandatava eelnõu eesmärgiks on lahendada väga kitsast ja spetsiifilist probleemi põhimaksekonto (füüsiliste isikute) jaoks kättesaadavuse osas. Silmas tuleb pidada, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist puudutava õigusaktide paketi jõustumisel laieneb kohustatud isikute ring veelgi. Seega tuleks kõiki kohustatud isikuid puudutavad muudatused läbi analüüsida oluliselt süsteemsemalt, teostada asjakohastel juhtudel ka vastavad mõjuhinnangud ja -analüüsid ning seda tehes vajadusel arvestada konkreetsete kohustatud isikute liikide spetsiifikaga ning nendele iseloomulike riskidega.</p> <p>Eeltoodut arvestades teeme ettepaneku muudatust kavandatud kujul mitte implementeerida ja jääda kehtiva regulatsiooni juurde.</p>		
19	<p><i>1.3.Ärisuhte seire kaotamine RahaPTS § 42 lõikes 1 sätestatud hoolsusmeetmete kataloogist, mille täitmise võimatus on tehingu tegemisest ja ärisuhte loomisest keeldumise alus.</i></p> <p>RAB ei nõustu kaalutlustega, millega jäetakse välja RahaPTS § 20 lõige 1 punkt 6 (ärisuhte seire) hoolsusmeetmete nimekirjast, mille täitmise võimatus on kohustatud isiku jaoks tehingu tegemisest ja ärisuhte loomisest keeldumise aluseks.</p> <p>Nagu käesoleva vastuse punktis 1.2. viitasime, on FATF-i standardi soovitus 10 kohaselt finantsasutuse jaoks mh selliseks relevantseks hoolsusmeetmeks, mille täitmise võimatus peaks tingima tehingu tegemisest ja ärisuhte loomisest keeldumise, ka ärisuhte seire(d). Samas on ärisuhte seire näol ka laiemalt tegemist äärmiselt olulise hoolsusmeetmetega, mis ei ole vähem tähtis kui teised RahaPTS-is sätestatud hoolsusmeetmed. Riskid ei avaldu ja tõusetu ainult ärisuhte loomise etapis, vaid jätkuvad ka ärisuhte kestel. Eeltoodut arvestades oleme seisukohal, et RahaPTS § 42 lõike 1 alustest ei tohiks ärisuhte seire aspekti välja jätta ja soovitame kaaluda sõnastada lause esimeses pooles selgelt, et keelatud on mitte ainult luua ärisuhet, vaid ka jätkata ärisuhet. Sealjuures on oluline arvestada, et praktikas tehakse suurem osa RAB-ile suunatud teadete edastustest just ärisuhte kestel ning enamuse kahtlustest, mida RAB uurib ja uurimisasutustele edastab, leiavad aset just ärisuhte käigus.</p> <p>Ühtlasi märgime, et kavandatud muudatusega tehakse praktikas sisutühjaks RahaPTS § 42 lõike 1 osa, kus kohustatud isikul on</p>	Arvestatud	Kõnealune muudatus eelnõust välja jäetud.

	<p>RahaPTS § 20 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud hoolsusmeetmete rakendamise võimatusel keeld võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist ärisuhte raames. RahaPTS § 20 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud hoolsusmeetmed on suunatud ärisuhte loomise etapile (RahaPTS § 19 lg 5). Seega kaotades keeldumise alusena §-st 42 ärisuhte seire ehk RahaPTS § 20 lõike 1 punkti 6, pole kohustatud isikul tegelikkuses ühtegi hoolsusmeetet, mille täitmise võimatuse alusel oleks võimalik ärisuhte kestel tehingu tegemisest või lõpuleviimisest keelduda.</p> <p>Kui seadusandja eesmärgiks on kehtima hakkava regulatsiooni kooskõla ka lähiaastatel jõustuva nn AML-paketiga, on ühtlasi oluline märkida, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EU) 2024/1624 artikliga 20 koosmõjus artikliga 21 tuuakse ärisuhte seire hoolsusmeetmena täitmise võimatus keeldumise alusena taas sisse. See tähendab, et hiljemalt viidatud määruse jõustumisel 2027. aastal tuleks RahaPTS § 42 lõike 1 aluseid jälle laiendada. On sealjuures markantne, et alles 20.07.2020 jõustunud RahaPTS-i muudatustega laiendati RahaPTS § 42 lõikes 1 toodud keeldumise aluseid, kuna seni kehtinud regulatsioon, mis hõlmas endas vaid RahaPTS § 20 lõike 1 punktides 1–3 toodud hoolsusmeetmeid, oli seadusandja hinnangul liiga kitsas. Viidatud eelnõu seletuskirja põhjenduste kohaselt muudeti paragrahvi pealkirja ja lõiget 1, täpsustamaks, et keeld luua ärisuhte või võimaldada tehingu tegemist või lõpule viimist kehtib sõltumata sellest, millised on need seadusega nõutavaid hoolsusmeetmed, mida kohustatud isik täita ei suuda. Muudatus oli seadusandja hinnangul vajalik tulenevalt direktiivi artikli 13 lõikest 4 ja FATF metodoloogia punktist 10.19.</p> <p>Pidevalt muutuvad konkreetset küsimust puudutavad seadusandlikud lähenemised ja sellest ajendatud järjekindlusetus seadusloomes läheb vastuollu hea õigusloome tavaga ning laiemalt ka põhiseadusliku õiguskindluse põhimõttega.</p> <p>Eeltoodut arvestades teeme ettepaneku muudatust kavandatud kujul mitte implementeerida ja jääda kehtiva regulatsiooni juurde.</p>		
20	<p><i>1.4.Rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus kui ärisuhte loomisest või tehingu tegemisest keeldumise alus.</i></p> <p>RAB näeb ohtlikku tendentsi selles, kui kohustatud isik (sh krediitiasutus) ei saa keelduda edasiselt tehingu tegemisest rahapesu</p>	Arvestatud	Kõnealune muudatus on eelnõust välja jäetud.

<p>või terrorismi rahastamise kahtluse korral. Saab möönda, et üks asi on isiku õigus põhimaksekontot omada, mida saab laiendada ka kurjategijatele, aga teine asi on rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega tehingute imperatiivne võimaldamine. Krediidiasutusel on võimalus oma riskiisu piire paika pannes ja sise-eeskirjade alusel teatavaid tehinguid küll vältida, aga kui seadusest tulenevat kohustust selleks enam ei ole, on see kindlus palju madalam. Sellega seostub ka ärisuhte seire väljajätmine hoolsusmeetmena, mille täitmine on ärisuhte loomise või tehingust keeldumise aluseks – kui kohustatud isik ärisuhtest aru ei saa, siis on raske ka üksikut tehingut monitoorida.</p> <p>RahaPTS § 19 lõige 1 punkt 4 sätestab, et kohustatud isik kohaldab hoolsusmeetmeid rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral hoolimata ükskõik millisest seaduses nimetatud mööndusest, erandist või piirsummast. See tähendab, et kui esineb rahapesu kahtlus, peab kohustatud isik pidevalt hoolsusmeetmeid kohaldama ja kui kahtlust siiski ületada võimalik pole, siis see protsess jääbki korduma, kuni kohustatud isik ärisuhte hoolsusmeetmete täitmise võimatuse alusel lõpetab.</p> <p>Selline lähenemine on kirjeldatud ka Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendi „Krediidi- ja finantseerimisasutuste organisatsiooniline lahend ning ennetavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks“ 4 punktis 6.2.3., mille kohaselt peab kohustatud isik andmete ebapiisavuse või tõele mittevastavuse või rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral kohaldama hoolsusmeetmeid seni, kuni andmeid on kogutud piisavalt, kuni andmete tõlevastavuses ollakse veendunud või kuni rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus kõrvaldatakse. Samal ajal kehtib juhendi punktist 6.2.2 tulenev nõue, et tehinguid võib teostada vaid erandlikel asjaoludel. Juhendi punkt 6.2.4. näeb ette, et kui mõistliku aja möödudes ei ole kohustatud isik suutnud juhendi punktis 6.2.3 nimetatud tegevuse käigus kohaldada piisavalt hoolsusmeetmeid, et ammendavalt koguda andmeid ning veenduda andmete tõlevastavuses või kõrvaldada rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlust, peab kohustatud isik ärisuhte erakorraliselt üles ütlema vastavalt juhendi punktis 6.3.3 toodud nõuetele.</p> <p>Kohustus ärisuhte ülesütlemist põhjendada tuleb krediidiasutuste seaduse (KAS) § 89 lõikest 9¹. Kaotades rahapesu kahtluse kui</p>		
--	--	--

	<p>ärisuhte loomisest või tehingu tegemisest keeldumise aluse, tähendab see, et praktikas hakatakse maskeerima põhjuseid, miks krediidasutus ärisuhte loomisest keeldub või ärisuhte üles ütleb, kuna kõik põhjendused seisnevad selles, et hoolsuskohustust ei ole võimalik rakendada. Kogumis muudab see olukorra tarbija seisukohast varasemast läbipaistmatumaks.</p> <p>Ühtlasi märgime uuesti, et ehkki eelnõu on suunatud krediidasutuste ja põhimaksekonto probleemidele, siis kavandatud muudatus mõjutab kõiki kohustatud isikuid – sh nt ka kuni 2026. aasta suveni kehtivate tegevuslubadega VASP-e jne. Eelnõu alusel lisatav VÕS § 720¹ on suunatud põhimakseteenusele, samas on suur osa krediidasutuste kliente juriidilised isikud. Kui probleemi keskmes on füüsilised isikud, siis tasub tõsiselt kaaluda, kas muutma peaks kogu kehtivat regulatsiooni.</p> <p>Eeltoodut arvestades teeme ettepaneku muudatust kavandatud kujul mitte implementeerida ja jääda kehtiva regulatsiooni juurde.</p>		
21	<p>2. <i>Võlaõigusseaduse muudatused.</i></p> <p>2.1. <i>VÕS täiendamine §-ga 720¹.</i></p> <p>Eelnõu § 1 p-ga 6 täiendatakse seadust §-ga 720¹.</p> <p>RAB-i hinnangul on äärmiselt tervitatav ja oluline täpsustus seaduses see, et eraisikul ei teki automaatselt õigust kõikides pankades kontot omada.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 15 kohaselt nähakse eelnõuga ette, et krediidasutus võib põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keelduda, kui tarbijal juba on Eesti Vabariigi territooriumil asutatud krediidasutuse juures maksekonto, mis võimaldab tal kasutada käesoleva seaduse § 709 lõikes 15¹ loetletud teenuseid. Samal põhjusel võib krediidasutus põhimakseteenuse lepingu ka üles öelda. Sellise õiguse täitmiseks on vajalik ligipääs elektroonilisele arestimissüsteemile, et kontrollida tarbijal teise maksekonto olemasolu. Maksekonto direktiivi art 16 lõige 5 näeb ette, et krediidasutused võivad enne põhimaksekonto avamist kontrollida, kas tarbijal on maksekonto või ei ole maksekontot samas liikmesriigis asuva krediidasutuse juures, mis võimaldab tarbijal kasutada artikli 17 lõikes 1 loetletud teenuseid. Krediidasutused võivad selleks toetuda tarbija kirjalikule kinnitusele. RAB toob esile, et kavandatud VÕS § 720¹ lõige 6 võimaldab seada praktikas piirangu, sest teise</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Eelnõust on välja jäetud alus keelduda põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest juhul, kui tarbijal juba on selline leping teise krediidasutuse juures. Sellest tulenevalt on välja jäetud ka täitmisregistrit puudutab osa.</p> <p>Seletuskirjas on ebatäpsused parandatud.</p> <p>Mis puudutab ettepanekut kaaluda, kas oleks põhjust eelnõu täiendada selliselt, et see ei puudutaks ainult krediidasutusi, vaid ka makseasutusi, siis sellise muudatuse tegemine ei ole põhjendatud. Eestis FI tegevusloa saanud makseasutused või e-rahaga asutused sellisel kujul ja ulatuses makseteenuseid ei paku nagu krediidasutused. Lisaks enamik makseasutusi pakub neid teenuseid (s.t. makseteenuseid) pankade vahendusel. Ka ei ole Eestis makseasutused otseselt kesksete arveldussüsteemide liikmed erinevalt mõnest muust riigist (nt Leedust). Lisaks arvestades ka makseasutuste ja e-rahaga asutuste väiksemaid mahte, ei ole sellise kohustuse sätestamine proportsionaalne.</p> <p>RahaPTS § 42 lõike 4 muudatus on eelnõust välja jäetud.</p>

<p>maksekonto olemasolu kontrollimiseks on vaja tarbija kirjalikku nõusolekut. Teeme ettepaneku, et kirjalik nõusolek saaks olla lisatud ka konto avamise taotlusesse.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 15 kohaselt sätestatakse eelnõuga VÕS-i lisatava § 720¹ lõikega 7 krediidasutusele õigus täitemenetluse seadustiku (edaspidi TMS) §-s 63¹ nimetatud elektroonilise arestimissüsteemi vahendusel kontrollida tarbijal teise maksekonto olemasolu nii põhimakseteenuse lepingu sõlmimisel kui ka lepingu ülesütlemisel. Selles osas viitab seletuskiri aegunud regulatsioonile, kuna TMS § 63¹ on alates 01.01.2024 kehtetu. Eelnõus endas on viide TMS §-s 63 nimetatud täitmisregistrile.</p> <p>Samuti on eksitav viide seletuskirja leheküljel 22, mille kohaselt „FATF standardit ega hindamismetoodikat pole lähiajal kavas muuta“. Tegelikult on FATF metoodika muutmisel.</p> <p>RAB soovib kaaluda, kas oleks põhjust eelnõud täiendada selliselt, et see ei puudutaks ainult krediidasutusi, vaid ka makseasutusi. Direktiiv (EU) 2018/843 räägib panga- ja maksekontodest. Kõik makseteenuse pakkujad (makseasutused ja e-raha asutused) pole praegu veel ilmselt e-arestiga liitunud. See ühtlasi tähendaks, et kui pidada lähenemist võimalikuks, vajab eelnõu terminite laiemat töötlemist – nt kavandatud VÕS § 720¹ lõige 3 punkt 4 viitab ainult krediidasutustele. Samuti soovitame kaaluda, kas oleks põhjendatud tingimusi veel laiendada nii, et ilmtingimata ei pea isikul olema konto Eesti territooriumil asutatud krediidi- või makseasutuses, vaid (nt lähtudes kapitali vabast liikumisest) piisab ka sellest, kui (era)isikul on avatud konto teise EL liikmesriigi territooriumil asuvas krediidi- või makseasutuses. See välistaks olukorra, kus nt nn „Eestisse kaheks nädalaks puhkusele tulev turist“ saaks nõuda siin konto avamist.</p> <p>RahaPTS § 42 lõike 4 kehtetuks tunnistamisega kaob seadusest ära ka lause: „Ärisuhe loetakse lõppenuks ülesütlelisteate esitamisega kliendile, mille järel piirab kohustatud isik teenuse osutamise kliendile täielikult“. Esmapilgul ei näi, et see oluline täpsustus oleks leidnud kajastamist eelnõuga loodavas VÕS §-s 720¹. Kavandatud VÕS § 720¹ sätestab küll ülesütlemise etteteatamistähtaega järgimata, kuid ei täpsusta, milline on ajaline piirang. Kuivõrd tegemist on</p>		
--	--	--

	olulise nõudega, peaks see ka edaspidi kindlasti kas VÕS-is või RahaPTS-is sisalduma.		
22	<p>2.2.<i>Rahvusvaheline sanktsioon põhimakseteenuse lepingu ülesütleamise alusena.</i></p> <p>Eelnõuga lisatakse VÕS-i säte, mille kohaselt ütleb krediitiasutus tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu etteteatamistähtaega järgimata üles siis, kui: 1) esineb rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 42 lõikes 1 sätestatud alus; 2) maksekonto sulgemise kohustus tuleneb rahvusvahelise sanktsiooni seaduse alusel kehtestatud rahvusvahelise sanktsiooni rakendamisest.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas viidatakse 2. punkti puhul eelkõige rahvusvahelise sanktsiooni seaduse (edaspidi RSanS) § 14 punkti 4 finantssanktsioonile („sanktsioon, millega keelatakse rahvusvahelist sanktsiooni rakendavas õigusaktis ettenähtud tingimustel hoiuse-, makse-, väärtpaberi- või muu konto avamine ja kasutamine“). Teeme ettepaneku viidata ka Vabariigi Valitsuse sanktsioonile, kuna teoreetiliselt võib sellise piirangu kehtestada ka Vabariigi Valitsus. Lisaks ei ole korrektne viide, et rahvusvaheline sanktsioon on kehtestatud RSanS-i alusel. Eestile siduvaid rahvusvahelisi sanktsioone kehtestavad üldjuhul EL ja ÜRO ja seda ei tehta Eesti RSanS-i alusel.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada punkt 2 alljärgnevalt:</p> <p>„2) maksekonto sulgemise kohustus tuleneb rahvusvahelist või Vabariigi Valitsuse sanktsiooni kehtestavast õigusaktist“.</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.
Finantsinspeksioon			
23	<p>Eelnõu § 1</p> <p>1. Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse võlaõigusseaduse (edaspidi <i>VÕS</i>) § 710¹ lõikega 2¹ järgmiselt: „Põhimakseteenust on kohustatud osutama krediitiasutuste seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tingimustele vastav elutähtsat teenust osutav krediitiasutus.“</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 8 kohaselt „Pangakonto olemasolu on tänapäeva majanduslikus ja ühiskondlikus elus hädavajalik tingimus. Konto mitte-omamine võib ühelt poolt takistada isiku juurdepääsu elutähtsatele teenustele ja teiselt poolt võib see ka takistada maksete tegemist ametiasutustele (maksud, trahvid, riigilõivud). Makseteenused on hädalukorra seaduse (edaspidi <i>HOS</i>) § 36 lõike 3 tähenduses elutähtsad, mille toimepidevust korraldab Eesti Pank.</p>	Arvestatud	Eelnõu on muudetud. KAS-is on ette nähtud kõikidele krediitiasutustele kohustus pakkuda põhimakseteenust ning FI-le on ette nähtud võimalus krediitiasutus sellisest kohustusest vabastada.

<p>Elutähtsaks teenuseks loetletakse teenust, millel on ülekaalukas mõju ühiskonna toimimisele ja mille katkemine ohustab vahetult inimeste elu või tervist või teise elutähtsa teenuse või üldhuviteenuse toimimist. Sama paragrahvi lõige 3 näeb, ette elutähtsat teenust osutavate krediidasutuste ja välisriigi krediidasutuste filiaalide loetelu kinnitab Eesti Pank.</p> <p>Eestis on põhimakseteenuste pakkumise kohustus seatud krediidasutustele ning vastav nõue teistele finantsturu osalistele ei kohaldu. KAS § 89 lõige 9 sätestab, et krediidasutus võib ise otsustada, keda teenindada ja keda mitte, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. VÕS 710¹ lõige 2 on selliseks erandiks. Nimelt kohustab VÕS § 710¹ lõige 2 krediidasutust sõlmima põhimakseteenuste osutamiseks lepingu Euroopa Liidus seaduslikul alusel viibiva tarbijaga, kui tarbijal on selle vastu põhjendatud huvi.“</p> <p>Viitame, et viimases lauses olev viide normile on ebatäpne. Õige säte, mis reguleerib elutähtsat teenust osutavate krediidasutuste ja välisriigi krediidasutuste filiaalide loetelu kinnitamist, on KAS § 3 lõige 3, mitte HOS § 36 lõige 3.</p> <p>FI hinnangul on täiendava selguse loomine põhimakseteenuste osutamiseks kohustatud isikute määramise osas oluline ja vajalik, kuid ei poolda seda, et põhimakseteenuste osutamise kohustus oleks piiratud üksnes elutähtsa teenuse osutaja (edaspidi <i>ETO</i>) määramise reeglitega ja oleks Eesti Panga (edaspidi <i>EP</i>) pädevuses. Elutähtsa teenuse ja põhimakseteenuste samastamine ei ole põhjendatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas puudub sisuline analüüs Eelnõus esitatud tingimuste kehtestamise õiguspärasuse kohta.</p> <p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/92/EL maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta (edaspidi <i>Maksekonto direktiiv</i>) artikli 16 lõike 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et põhimaksekontot pakuvad tarbijatele kõik krediidasutused või piisav arv krediidasutusi, et tagada põhimaksekontole juurdepääs kõigile asjaomase liikmesriigi tarbijatele nende territooriumil ning vältida konkurentsi moonutamist. Maksekonto direktiivi preambuli punkti 38 kohaselt peaksid liikmesriigid tagama, et põhimaksekontosid</p>		
--	--	--

<p>pakkuvate krediidasutuste hulk on piisav kõigi tarbijateni jõudmiseks, /---/. Krediidasutuste piisava hulga välja selgitamisel peaks arvesse võetavate tegurite hulka kuuluma krediidasutuste võrgu ulatus ja tihedus, liikmesriigi territooriumi suurus, tarbijate jaotumine sellel territooriumil, krediidasutuste turuosa ning põhimaksekontode osakaal krediidasutuse pakutavate maksekontode seas.</p> <p>Krediidasutuste seaduse (edaspidi <i>KAS</i>) § 3 lõikes 2 sätestatud tingimused ETO määramiseks on järgmised: 1) tema osutatava teenuse katkemine või lõpetamine mõjutab märkimisväärselt Eesti finantsturu stabiilsust ning maksesüsteemi, sealhulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud arveldussüsteemi järjepidevat toimimist; 2) tema klientide arv moodustab märkimisväärse osa Eestis finantsteenuseid kasutavate klientide arvust; 3) tema Eestis kaasatud hoiuste turuosa ületab kümmet protsenti krediidasutuste kaasatud hoiuste kogumahust.</p> <p>Eeltoodust lähtuvalt, kuigi ETO ja põhimakseteenuste osutaja määramise tingimused on sarnased, pole vastavad tingimused identsed. Veelgi enam, ETO määramiseks hindab EP eelkõige krediidasutuse võimalikku mõju üksnes kriisisituatsioonis ja krediidasutuse üldist toimepidevust, põhimakseteenuste regulatsioon kohaldub seevastu igal ajal ja keskendub eelkõige teenuse kättesaadavuse tagamisele võimalikult suurele hulgale tarbijatele.</p> <p>Regulatsioonide erisust ilmestab ka see, et EP Presidendi määruse „Makseteenuse ja sularaharingluse kirjeldus ja toimepidevuse nõuded“ § 6 kohaselt peab ETO hädaolukorras tagama ainult osa oma teenuste toimimisest. HOS-i eesmärk ei ole tagada igapäevaste pangateenuste kättesaadavus, vaid seda, et krediidasutus on piisavalt toimepidev tagamaks kriisisituatsioonis teenuste toimepidevuse tavalisest vähendatud osas. Seetõttu on ka lävend ETO määramiseks mõneti kõrgem, kui põhimakseteenuste osutaja määramiseks kehtestatud nõuded, mida on kirjeldatud Maksekonto direktiivi preambuli punktis 38. Samas on viidatud põhimakseteenuste osutaja määramise kriteeriumid täpsemad ja spetsiifilisemad ning keskenduvad üksnes põhimakseteenuste osutamisega seonduvale, mitte näiteks hoiustega seonduvale (vt <i>KAS</i> § 3 lõige 2 punkt 3).</p>		
---	--	--

<p>Arvestades, et FI määratakse Eelnõu kohaselt Maksekonto direktiivi mõistes pädevaks asutuseks, kes hakkab põhimakseteenuste pakkumise üle järelevalvet teostama, on ebaselge, miks seotakse põhimakseteenuste osutamise elutähtsa teenuse osutamisega ning Eelnõuga määratakse EP-le kaudselt pädevus määrata lisaks ETO-dele ka põhimakseteenuste osutajaid, seda enam, et EP-l puudub põhimakseteenustega ja Maksekonto direktiivis sätestatuga sisuline kokkupuude ning seadusjärgne järelevalvepädevus. Viidatud täiendus nõuaks ka EP-lt täiendavaid toiminguid ja asjakohaste protseduuride kehtestamist, et tagada põhimakseteenuste kättesaadavus ja tarbijate huvide kaitse.</p> <p>Olukord, kus VÕS-is kehtestatud põhimakseteenuste regulatsioon ei kohaldu kõigile turul tegutsevatele krediidasutustele, vaid üksnes ETO-dele, võib tekitada turumoonutusi ja vähendada maksekontode turul konkurentsi. Seejuures on oluline luua selgust küsimuses, kas mitte ETO-dest krediidasutused, kes osutavad tarbijatele VÕS § 709 lõikes 15¹ loetletud makseteenuseid, on VÕS-i kohaldamisalast välistatud, st kas sellistel krediidasutustel on seeläbi võimalik makseteenuse lepingu sõlmimise tingimusi ise kehtestada ning kehtestada VÕS §-s 710¹ sätestatud erinevaid tingimusi makseteenuse lepingu sõlmimiseks. On oluline tagada VÕS-is kehtestatud kaitse kõigile põhimakseteenuste tarbijatele ka siis, kui põhimakseteenust pakub krediidasutus, kes selleks kohustatud ei ole.</p> <p>Lisaks võib selline käsitlus tekitada olukorra, kus FI ei saa tagada põhimakseteenuste kättesaadavust, sest FI-l puudub pädevus põhimakseteenuste osutajate määramiseks, st pädevus kohustada turul tegutsevaid, kuid ETO määratlust mitteomavaid krediidasutusi, põhimakseteenuseid pakkuma, vaid peab selleks pöörduma EP poole, kes peaks krediidasutuse ETO-ks määrama. Arvestades seda, et ETO ja põhimakseteenuste osutaja määramise tingimused on sarnased, kuid pole identsed, võib juhtuda, et EP krediidasutust ETO-ks ei määra, siis vastavale krediidasutusele ei teki ka kohustust põhimakseteenuseid pakkuda, mistõttu võivad põhimakseteenused olla vähem kättesaadavad.</p> <p>Eeltoodust lähtuvalt ei tohi samastada põhimakseteenuste osutajaid ja ETO-sid, sest neid puudutavate regulatsioonide eesmärk on erinev. ETO peab suutma kriisisituatsioonis tagada teenuste toimepidevuse</p>		
---	--	--

	<p>ning omama vastavaid protseduure ning selle eest vastutab EP. Põhimakseteenuste regulatsioon on aga üldine ning käsitleb eelkõige igapäevast makseteenuste kättesaadavust ja ligipääsetavust, mille eest vastutab Eelnõu jõustumisel FI. Eelnevast lähtudes teeme ettepaneku määrata FI-le pädevused põhimakseteenuste osutajate määramiseks.</p> <p>Lisaks teeme ettepaneku täpsustada Eelnõu seletuskirjas, et juhul kui krediitiasutused, kellel ei ole kohustust põhimakseteenuseid pakkuda, pakuvad tarbijatele põhimakseteenuseid, siis loetakse ka neid põhimakseteenuste osutajateks ning neile kohalduvad põhimakseteenuste regulatsioonist tulenevad nõuded.</p>		
24	<p>Eelnõu § 1 punktiga 2 kehtestatakse VÕS § 710¹ lõige 14 järgmiselt: Põhimakseteenuse lepingu sõlmimisele esitatud nõuete täitmist tõendab vaidluse korral krediitiasutus.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 10 kohaselt: „Olukorras, kus krediitiasutuse keeldumise põhjendused on kas üld- või nasisõnalised või üldse puudulikud, on tarbijal ennast nende vastu keeruline kaitsta, sest sisuliselt tuleks näidata, et tarbija vastab kõikidele panga üldtingimustele. Sätte lisamine võimaldaks vabastada tarbija sellisest tõendamiskoormusest.“</p> <p>Rõhutame, et ka lepingu ülesütlemise puhul võib tekkida olukord, kus krediitiasutuse keeldumise põhjendused on ebaselged või puudulikud. Tarbijal võib olla keeruline tõendada, et ta ei ole rikkunud lepingu tingimusi või et krediitiasutus on käitunud ebaõiglaselt. Seega on põhjendatud, et ka põhimakseteenuse lepingu ülesütlemise korral lasub tõendamiskoormus krediitiasutusel. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku sätestada VÕS § 720¹ lõige 10 järgmiselt: „(10) Põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisele esitatud nõuete täitmist tõendab vaidluse korral krediitiasutus.“</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt ettepanekule täiendatud.
	<p>Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse VÕS § 711 lõiget 1 punktiga 25 järgmiselt: Makseteenuse pakkuja esitab makseteenuse lepingu tingimuste kohta igale kliendile järgmised andmed ja tingimused: 25) tarbijavaidluste komisjoni ja Finantsinspektsiooni kontaktandmed.</p> <p>Juhime tähelepanu, et ka VÕS-i kehtivas versioonis (§ 711 lõike 1 punktis 24) on sätestatud makseteenuse pakkuja kohustus esitada igale kliendile makseteenuse lepingu tingimuste kohta teave vaidluste</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu on vastavalt täiendatud.</p> <p>Vaata ka vastust nr 4.</p>

	<p>kohtuvälise lahendamise võimaluste kohta. Arvestades, et Eestis on vaidluste kohtuvälise lahendamise asutuseks hetkel tarbijavaidluste komisjon, kordab Eelnõu § 1 lõikes 5 väljatoodu osaliselt juba olemasolevat sätet. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada VÕS § 711 lõike 1 punkti 25 järgmiselt: „<i>Makseteenuse pakkuja esitab makseteenuse lepingu tingimuste kohta igale kliendile järgmised andmed ja tingimused: 25) Finantsinspektsiooni kontaktandmed.</i>“</p> <p>Lisaks juhime tähelepanu, et tulenevalt VÕS § 711 lõike 1 täiendamisest punktiga 25 on vajalik täiendada ka VÕS § 710¹ lõiget 7 ja lõike 12 punkti 3 viitega VÕS § 711 lõike 1 punktile 25.</p> <p>Näiteks, VÕS § 710¹ lõiget 7 võiks muuta järgmiselt: „(7) <i>Krediidiasutus on kohustatud põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keeldumise korral tarbijale esitama käesoleva seaduse § 711 lõike 1 punktides 23-25 nimetatud teabe ning avaldama vastavad kontaktandmed.</i>“</p>		
25	<p>Eelnõu § 1 punktiga 6 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõike 3 punkt 4 järgmiselt: Krediidiasutus võib tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda, kui tarbija on hiljem avanud teise Eesti Vabariigi territooriumil asutatud krediidiasutuses teise maksekonto, mille kaudu osutatakse talle põhimakseteenust.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 14 kohaselt näeb see säte ette Maksekonto direktiivi artikli 19 lõike 2 punktis e sätestatud tingimuse, et põhimakseteenuse lepingu võib üles öelda juhul, kui tarbija on hiljem avanud liikmesriigis, kus tal juba on põhimaksekonto, teise maksekonto, mis võimaldab tal kasutada artikli 17 lõikes 1 loetletud teenuseid.</p> <p>Juhime tähelepanu, et Eelnõuga ei ole kehtestatud põhimaksekonto olemasolu kui põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keeldumise alust, mistõttu ei ole asjakohane seda sätestada ka ülesütlemise alusena. Kui krediidiasutus ei saa keelduda põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest alusel, et tarbijal on juba teine põhimaksekonto, kuid saab seejärel lepingu üles öelda samal alusel, tekib olukord, mis võib kahjustada tarbija õiguskindlust ja usaldust finantssüsteemi vastu.</p> <p>Täiendavalt märgime, et Maksekonto direktiivi eesmärk on tagada õiglane konkurents finantsteenuste turul. Maksekonto direktiivi</p>	Arvestatud	Eelnõust on välja jäetud alus öelda põhimakseteenuse leping üles juhul, kui tarbija on hiljem avanud teise maksekonto, mille kaudu osutatakse talle põhimakseteenust.

	<p>artikli 16 lõike 1 ja preambuli punkti 38 kohaselt ei tohi põhimaksekonto pakkumine tuua kaasa konkurentsimoonusi. Regulatsioon peab aitama ennetada olukordi, kus krediidasutused saavad kasutada põhimaksekonto olemasolu ettekäändena lepingute ülesütlemiseks, mis kahjustaks konkurentsi ja tarbijate ligipääsu põhimakseteenustele. Kui võimaldada krediidasutustel üles öelda põhimakseteenuse leping tarbijaga pelgalt seetõttu, et tarbijal on juba teine põhimaksekonto Eesti krediidasutuses, võib see tuua kaasa konkurentsi kahjustavaid praktikaid (sh tarbijate võimalik liikumine välismaiste krediidasutuste juurde). Palume see säte Eelnõust kustutada.</p>		
26	<p>Eelnõu § 1 punktiga 6 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõike 3 punkt 6 järgmiselt: Krediidasutus võib tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda, kui: maksekontol ei ole vähemalt kuue järjestikuse kuu jooksul olnud piisavalt rahalisi vahendeid põhimakseteenuse lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks ning võlgnetav summa on suurem kui 100 eurot.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 9 kohaselt selle punktiga on kasutatud Maksekonto direktiivi artikli 19 lõikes 3 sätestatud võimalust kindlaks määrata piiratud arvu konkreetseid lisajuhtumeid, mille korral krediidasutus võib põhimaksekonto raamlepingu ühepoolset lõpetada.</p> <p>Palume täpsustada Eelnõu seletuskirja selliselt, et kuigi VÕS § 720¹ lõike 3 punktis 6 sätestatud juhul võib krediidasutus põhimakseteenuse lepingu üles öelda, siis tarbija poolt uue põhimakseteenuse lepingu sõlmimiseks taotluse esitamisel ei tohi krediidasutus tarbijaga põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keelduda ning tarbijal on võimalik avada sõlmida uus põhimakseteenuse leping, kui vastavasisuline võlgnevus on tarbija poolt kõrvaldatud.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt täiendatud.
27	<p>Eelnõu § 1 punktiga 6 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõige 4 järgmiselt: Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1 või 2 sätestatud alusel ütleb krediidasutus tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles etteteatamistähtaega järgimata. Muudel alustel lepingu ülesütlemisel ei tohi ülesütlemisest etteteatamise tähtaeg olla lühem kui kaks kuud. Eelnõus tuleb selgelt ja arusaadavalt sätestada, millised on Eelnõus viidatud „muud alused“. Teeme ettepaneku sõnastada VÕS § § 720¹ lõike 4 järgmiselt: „Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1 või 2</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.

	<i>sätetatud alusel ütleb krediidasutus tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu ülesetteteatamistähtaega järgimata. Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 3–6 sätestatud alustel lepingu ülesütlemisel ei tohi ülesütlemisest etteteatamise tähtaeg olla lühem kui kaks kuud.“</i>		
	<p>Eelnõu § 1 punktiga 6 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõike 5 punkt 2 järgmiselt: Krediidasutuse ülesütlemisavalduses toodud teave tuleb esitada tasuta püsival andmekandjal, selgelt ja arusaadavalt ning eesti keeles või muus poolte vahel kokkulepitud keeles ja see peab sisaldama: 2) teavet vaidluste kohtuvälise lahendamise võimaluste kohta ning tarbijavaidluste komisjoni ja Finantsinspektsiooni kontaktandmed.</p> <p>Juhime tähelepanu, et Eestis on hetkel vaidluste kohtuvälise lahendamise asutuseks tarbijavaidluste komisjon, mistõttu ei ole asjakohane viidata nii kohtuvälise vaidluse lahendamise võimalustele kui ka tarbijavaidluste komisjonile. Teeme ettepaneku sõnastada VÕS § 720¹ lõike 5 punkti 2 järgmiselt: „2) teavet vaidluste kohtuvälise lahendamise võimaluste kohta ning Finantsinspektsiooni kontaktandmeid;“.</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.
28	<p>Eelnõu § 1 punktiga 6 kehtestatakse VÕS § 720¹ lõige 5 järgmiselt: Krediidasutuse ülesütlemisavalduses toodud teave tuleb esitada tasuta püsival andmekandjal, selgelt ja arusaadavalt ning eesti keeles või muus poolte vahel kokkulepitud keeles ja see peab sisaldama: 1) makseteenuse lepingu suhtes kohaldatavat õiguste ja vaidluste lahendamise korda käsitlevaid tingimusi; 2) teavet vaidluste kohtuvälise lahendamise võimaluste kohta ning tarbijavaidluste komisjoni ja Finantsinspektsiooni kontaktandmed; 3) ülesütlemise põhjust, välja arvatud juhul, kui selle avalikustamine on vastuolus Eesti riigi julgeoleku ja avaliku korra või rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusega.</p> <p>Ülesütlemise põhjus on põhimakseteenuse lepingu ülesütlemise teavituses üks olulisemaid aspekte, mistõttu oleks asjakohane sätestada põhjuse esitamise nõue sättega toodud loetelus esimesena. Teeme ettepaneku tõsta VÕS § 720¹ lõike 5 punktis 3 viidatu antud sätte esimeseks punktiks.</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.
29	Eelnõu § 1 punktiga 6 kehtestatakse VÕS § 720 ¹ lõige 6 järgmiselt: Krediidasutusel on õigus täitemenetluse seadustiku §-s 63 nimetatud täitmisregistri vahendusel kontrollida tarbijal käesoleva seaduse §	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.

	<p>710¹ lõikes 5¹ ning käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 4 nimetatud teise maksekonto olemasolu, kui tarbija on andnud selleks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõusoleku.</p> <p>Arvestades, et Eelnõus ja VÕS-is puudub säte § 710¹ lõige 5¹ ning Eelnõus viidatud VÕS § 720¹ lõike 3 punkt 4 ei sätesta maksekonto tüüpi, vaid viitab ülesütlemise alusele, teeme ettepaneku muuta VÕS § 720¹ lõige 6 järgmiselt: „Krediidiasutusel on õigus täitemenetluse seadustiku §-s 63 nimetatud täitmisregistri vahendusel kontrollida tarbijal käesoleva seaduse § 709 lõikes 15¹ nimetatud põhimakseteenustega seotud maksekonto olemasolu, kui tarbija on andnud selleks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõusoleku“.</p>		
30	<p>10. Eelnõu seletuskirja lk 10 kohaselt „Eelnõu koostamise käigus kaaluti ka KAS-i täiendamist põhimakseteenuste lepingu sõlmimise regulatsiooniga, sätestades KAS-is, millised krediidiasutused on kohustatud põhimakseteenust osutama ning ühtlasi andes FI-le õiguse krediidiasutus sellisest kohustusest vabastada. Sellest aga loobuti, kuna lepingulistele suhetele kohalduvad nõuded peaksid sisalduma lepinguid reguleerivas seaduses ehk VÕS-is. Sellise lahenduse puhul tekiks olukord, kus põhimakseteenuse lepingu sõlmimise regulatsioon sisaldub kahes erinevas seaduses, mis raskendab sellest aru saamist.“</p> <p>Juhime tähelepanu, et eeltoodud selgitustega ei ole põhjendatud, miks loobuti variandist anda FI-le õigus krediidiasutus põhimakseteenuste osutamise kohustusest vabastada. Käesolevas sõnastuses jääb ebaselgeks, mida täpselt Eelnõu koostamisel kaaluti, sest põhimakseteenuse lepingu sõlmimise regulatsioon juba sisaldub VÕS-is. Leiame, et selguse huvides oleks vajalik seletuskirja täpsustamine. Ühtlasi märgime, et FI hinnangul ei oleks FI pädevuse puhul määrata krediidiasutusi või vabastada krediidiasutusi kohustusest põhimakseteenuseid osutada, tegemist lepingulise suhtega, vaid tavapärase FI järelevalvealase tegevusega ehk haldusmenetlusliku protseduuriga. Seetõttu jääb ebaselgeks seletuskirjas sätestatu nagu FI pädevuse puhul määrata krediidiasutusi, kes on kohustatud põhimakseteenuseid osutama puhul tekiks oht, et põhimakseteenuse lepingu sõlmimise regulatsioon sisaldub kahes erinevas seaduses.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud.
31	Eelnõu § 2		Arvestatud.

	<p>11. Eelnõuga täiendatakse Finantsinspektsooni seaduse (edaspidi <i>FIS</i>) § 46² lõiget 8 järgmiselt: Inspektsoon hindab operatsiooni- või turvaintsidendi asjakohasust riigisiseste pädevate asutuste jaoks ning vajaduse korral teavitab neid. Seletuskirja kohaselt viiakse selle täiendusega FIS kooskõlla makseteenuste direktiivi (edaspidi <i>PSD2</i>) artikli 68 lõikega 6, mille kohaselt teatab kontot haldav makseteenuse pakkuja kontoteabe teenuse pakkuja või makse algatamise teenuse pakkujaga seotud intsidendist viivitamatult pädevale asutusele.</p> <p>Juhime tähelepanu, et Eelnõu täiendusega kohustatakse FI-d hindama operatsiooni- või turvaintsidendi asjakohasust riigisiseste pädevate asutuste jaoks ning vajadusel peaks FI hakkama neid teavitama, kuid ei ole selge mille alusel (õiguslik alus), kellele (kes on riigisiselised pädevad asutused), mis tingimustel ja mida täpselt.</p> <p>Viidatud PSD2 artikli 68 lõige 6 sätestab, et lõikes 5 osutatud juhtudel teatab kontot haldav makseteenuse pakkuja kontoteabe teenuse pakkuja või makse algatamise teenuse pakkujaga seotud intsidendist viivitamatult pädevale asutusele. See teave peab sisaldama asjakohaseid üksikasju juhtumi kohta ja tegutsemise põhjuseid. Pädev asutus hindab juhtumit ja võtab vajaduse korral asjakohaseid meetmeid. Eelnõus on aga „Inspektsoon hindab operatsiooni- või turvaintsidendi asjakohasust riigisiseste pädevate asutuste jaoks ning vajaduse korral teavitab neid.“ Ehk PSD2 artikli 68 lõikest 6 ei tule selgelt välja Eelnõuga pakutud FIS § 46² lõike 8 täiendus.</p> <p>Lisaks juhime tähelepanu, et FIS § 46² reguleerib FI koostööd Euroopa Pangandusjärelevalve Asutusega ja seotud organisatsioonidega, mitte riigisiseste asutustega. Sellest tulenevalt ei sobitu Eelnõuga pakutud FIS § 46² lõike 8 täiendus sama paragrahvi reguleerimisalaga. Kokkuvõtlikult palume vastav täiendus kustutada või viia kooskõlla PSD2-ga (kui on mõeldud PSD2 artikli 96 lõige 2).</p>		<p>Eelnõu ja seletuskirja on muudetud. PSD2 artikli 68 lõike 6 ülevõtmist käsitlev säte on viidud VÕS-ist üle makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse §-i 63⁶, mis reguleerib operatsiooni- või turvaintsidendist teavitamist.</p> <p>Täpsustatud on sätte sõnastuses toiminguid, mida tuleb intsidendist teavitamisel teha.</p> <p>Eelnõuga pakutud FIS § 46² lõike 8 sõnastust on muudetud. Muudetud säte näeb ette, et Inspektsoon hindab koostöös Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse ja Euroopa Keskpangaga intsidendist asjakohasust teiste liikmesriikide jaoks ning teavitab neid vastavalt. Muudetud säte vastab FIS § 46² reguleerimisalale.</p>
32	<p>Eelnõu § 3</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 18 kohaselt „FI-l on juba pädevus menetleda ka vastutustundetult antud laenude rikkumisi järelevalve korras.“</p> <p>FI hinnangul vajab antud lause täpsustamist. FI pädevus hõlmab käesoleval hetkel eelkõige krediidiandjate poolt tarbija krediitdivõimelisuse hindamist puudutavate nõuetekohaste sise-</p>	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt muudetud.

	eeskirjade ja esitatud andmete kontrollimise metoodika kehtestamata jätmist.		
33	<p>Eelnõu § 4</p> <p>Eelnõu § 4 punktiga 3 täiendatakse KAS § 88 lõiget 5 punktiga 12 järgmiselt: teisele krediidasutusele, et kontrollida võlaõigusseaduse § 709 lõikes 15¹ nimetatud maksekonto olemasolu.</p> <p>Arvestades, et VÕS § 709 lõige 15¹ ei sätesta maksekonto tüüpi, vaid loetleb maksekontoga seotud põhimakseteenused, teeme ettepaneku sõnastada KAS § 88 lõike 5 punkti 12 järgmiselt: „12) teisele krediidasutusele, et kontrollida võlaõigusseaduse § 709 lõikes 15¹ nimetatud põhimakseteenustega seotud maksekonto olemasolu.“</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.
34	<p>Eelnõu § 5</p> <p>Eelnõu § 5 punktiga 1 täiendatakse makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse (edaspidi MERAS) §-ga 1011 järgmiselt: „Võlaõigusseaduse §-des 710¹, 711¹, 711³, 711⁵, 711⁶, 718¹, 721¹–721⁴, § 721⁵ lõikes 1 ning §-des 727 ja 727¹ sätestatud kohustuste rikkumisel on Finantsinspeksioonil õigus teha maksteenuse pakkujale käesoleva seaduse §-des 100 ja 101 sätestatud alusel ettekirjutus.“</p> <p>Juhime tähelepanu, et kuivõrd Eelnõuga soovitakse kehtestada VÕS-i uus norm § 720¹, mis sätestab kohustused põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisele, on vaja antud paragrahv lisada ka MERAS §-s 101¹ loetletud sätete hulka, mille rikkumise korral on FI-l õigus teha ettekirjutus. Seega teeme ettepaneku sõnastada MERAS §-i 1011 järgnevalt: „Võlaõigusseaduse §-des 710¹, 711¹, 711³, 711⁵, 711⁶, 718¹, 720¹, 721¹–721⁴, § 721⁵ lõikes 1 ning §-des 727 ja 727¹ sätestatud kohustuste rikkumisel on Finantsinspeksioonil õigus teha maksteenuse pakkujale käesoleva seaduse §-des 100 ja 101 sätestatud alusel ettekirjutus.“</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.
35	<p>Eelnõu § 5 punktiga 2 täiendatakse MERAS § 110² lõikega 1 järgmiselt: Võlaõigusseaduse §-s 710¹ sätestatud põhimakseteenuse lepingu sõlmimisele esitatud nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.</p> <p>Pöörame tähelepanu, et Eelnõuga kehtestatava MERAS §-i 110² pealkirjas on viidatud põhimakseteenuste osutamisele esitatud nõuete rikkumisele. Põhimakseteenuste osutamisele esitatud nõuded võivad hõlmata nii põhimakseteenuse lepingu sõlmimisele kui ka põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisele esitatud nõudeid. Eelnõuga</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.

	<p>tuleb sätestada, et krediidasutust oleks võimalik vastutusele võtta ka põhimakseteenuse lepingu ülesütleamise nõuete rikkumise osas. Karistuse määramisel üksnes lepingu sõlmimise nõuete rikkumise eest võib anda põhimakseteenuste osutajatele väärat muljet, nagu oleks lepingu ülesütleamise nõuete rikkumine vähem tõsine. Tarbijate huvide kaitse seisukohast on oluline, et seadus kaitseks tarbijat kõikides olukordades, mis võivad teda kahjustada. Karistuste sätestamine mõlema rikkumise korral aitab tagada, et krediidasutused järgivad kehtestatud nõudeid hoolikalt ja vastutustundlikult.</p> <p>Arvestades, et Eelnõu § 1 punktiga 6 kehtestatakse VÕS § 720¹, mis on kavandatud reguleerima põhimakseteenuse lepingu ülesütleamist, teeme ettepaneku sõnastada Eelnõu § 5 punkti 2 järgmiselt: „<i>Võlaõigusseaduse §-s 710¹ sätestatud põhimakseteenuse lepingu sõlmimisele ja §-s 720¹ sätestatud põhimakseteenuse lepingu ülesütleamisele esitatud nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.</i>“</p>		
36	<p>Eelnõu § 6</p> <p>Kehtiva AMLD artikli 14 lõike 4 ja FATF-i soovitus nr 105 kohaselt on kohustatud isikutel kohustus lõpetada ärisuhte hooldusmeetmete kohaldamise võimatuse korral. Eelnõu § 6 punkt 2 kaotab igasuguse kohustuse lõpetada ärisuhte ning ka Eelnõu § 6 punkt 1 vastavat kohustust ei sätesta. Selliselt ei ole Eelnõuga muudetud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus (edaspidi <i>RahaPTS</i>) kooskõlas ei AMLD ega vastava valdkonna rahvusvaheliste standarditega. Teeme ettepaneku tagada Eelnõuga ärisuhte lõpetamise kohustus hooldusmeetmete kohaldamise võimatuse korral.</p>	Arvestatud	Kõnealune muudatus on eelnõust välja jäetud.
37	<p>Eelnõu § 6 punkt 1 kitsendab hooldusmeetmete loetelu, mille kohaldamise võimatusel on keelatud ärisuhte luua, võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist. Loetelust on välja jäetud ärisuhte seire võimatus. Kehtiv AMLD küll sellist kitsendamist võimaldab, kuid FATF-i soovitus nr 10 mitte (ülal viidatud FATF-i soovitus nr 10 viitab lõigetes (a) kuni (d) loetletud hooldusmeetmetele, milledest lõige (d) on hooldusmeetmete jätkuv kohaldamine ärisuhte kestel eelkõige tehingute jälgimise kontekstis. Lõiget (d) käsitleb FATF-i soovitude täitmise hindamismetoodika kriteerium 10.7). Seega, mõistes seletuskirjas välja toodud põhjendusi ärisuhte seire kõrvaldamise kohta loetelust, võib see muudatus kaasa tuua vastuolu</p>	Arvestatud	Kõnealune muudatus on eelnõust välja jäetud.

	selle valdkonna rahvusvaheliste standarditega. Palume hinnata Eelnõu § 6 punkti 1 FATF-i soovitus nr 10 tähenduses.		
38	Saame aru, et rahapesu kahtluse korral on finantseerimisasutustel endiselt õigus ärisuhte üles öelda juriidiliste isikutega, tuginedes oma riskiisule ja sõlmitud lepingu tingimustele. Arvestades, et see on seotud isikutele oluline seisukoht, teeme ettepaneku seda sõnaselgelt seletuskirjas kajastada.	Arvestatud	Kõnealune muudatus on eelnõust välja jäetud.
39	Eelnõu seletuskirja lk 23 kohaselt „lepinguliste suhete osas võib takistuseks saada kohustatud isiku riskiisu, kuid sellisel juhul on õigussuhte sõlmimata jätmine või lõpetamine äriplaneerimise otsus mitte seadusest tulenev kohustus.“ FI hinnangul ei tohiks tarbijaga põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keeldumise aluseks olla krediitiasutuse riskiisu ning äriplaneerimise otsuste alusel ei tohi krediitiasutus keelduda tarbijale põhimakseteenuse pakkumisest, sest see oleks vastuolus põhimakseteenuste regulatsiooni mõttega. Maksekonto direktiivis ja Eelnõus on sätestatud tingimused, millal võib krediitiasutus tarbijaga põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keelduda, mistõttu teeme ettepaneku ülal viidatud osa Eelnõu seletuskirjast kustutada.	Arvestatud	Kõnealune muudatus ja vastav osa seletuskirjas on eelnõust välja jäetud.
40	Eelnõu § 8 Eelnõu seletuskirja lk 27 kohaselt „Finantsjärelevalvesubjektidel on FI ees aruandluskohustus (KAVS § 57 ja 58).“ Eelnõu seletuskiri vajab täpsustamist, kuivõrd KAVS §-id 57 ja 58 sätestavad aruandluskohustused üksnes KAVS subjektidele, s.o. krediidiandjatele ja -vahendajatele. Samas ei tulene KAVS-st aruandluskohustust teistele finantsjärelevalve subjektidele, sh krediitiasutustele.	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud.
41	Eelnõu seletuskirja lk 27 kohaselt „VÕS § 406 ² lg-s 1 sätestatud nn hoiatus, et tarbijakrediitileping on tühine, kui KKM ületab rohkem kui kolmekordset Eesti Panga ülemmäära, on reaalsuses tuvastatav vaid kohtu poolt“. Kuivõrd Eelnõu üheks eesmärgiks on täiendada KAVS-i §-ga 99 ² , millega nähakse ette rahalised karistused krediidi kulukuse määra ülempiiri piirangu rikkumise eest, jääb antud lause sõnastus arusaamatuks. Kui Eelnõu seletuskirja kohaselt on krediidi kulukuse määra ülempiiri piirangu rikkumine reaalsuses tuvastatav üksnes kohtu poolt, ei saaks sellisel juhul ka FI nimetatud rikkumise üle	Arvestatud	Seletuskirja on täpsustatud.

	väärteomenetlust läbi viia. Palume Eelnõu seletuskirja selles osas täpsustada.		
42	Eelnõu seletuskirja lk 27 kohaselt „Selle jaoks on TKS § 21 lg 1 p-is 6 loodud TTJA-le võimalus tuvastada ebamõistlikult kahjustavad tüüptingimused, kuid teadaolevalt pole ka seda TKS-i sätet praktikas kasutatud“. Viide tarbijakaitseseadusele vajab täpsustamist. TKS § 21 lõikes 1 ei ole alapunkte. Eelduslikult on mõeldud TKS § 21 lõike 2 punkti 6.	Arvestatud	Seletuskirjas on vale viide parandatud.
43	Muud tähelepanekud Eelnõu kohta Eelnõu seletuskirja lk 31 kohaselt „Mõju avaldamise sagedus: Pidev, kuna FI teostab finantsteenuste järelevalvet igapäevaselt ning lisanduvad täiendavad kohustused. /.../ Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk: Risk on ebatõenäoline, kuna halduskoormus riikliku järelevalve ning väärteomenetluste läbiviimise osas väheneb. Mõju on positiivne, kuna väheneb ka oht topeltmenetlusteks, kuna TTJA ei saa FI-lt teavet juba käimasolevate menetluste kohta. Selleks, et riiklik finantsjärelevalve oleks korraldatud võimalikult selgelt ja efektiivselt on oluline piiritleda mõlema asutuse kohustuste ulatus finantsjärelevalve teostamisel ja väärtegade menetlemisel.“ Juhime tähelepanu, et TTJA-le muudatuste mõju avaldamise sageduse juures ei ole selgitatud mõju TTJA-le, vaid FI-le. Samuti on ebasoovitavate mõjude avaldumise riski selgitused poolikud.	Arvestatud	Seletuskirjas on mõjude hindamise osa täpsustatud.
44	Maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 3 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et nende territooriumil asuvad krediidasutused pakuvad põhimaksekontot vähemalt asjaomase liikmesriigi omavääringus. Eelviidatut kehtivas Eesti õiguses sätestatud ei ole. Seega ei ole Eesti õigus kooskõlas Maksekonto direktiivi artikli 17 lõikega 3, kuna ei nõua selgelt, et krediidasutused peavad pakkuma põhimaksekontot eurodes. Teeme ettepaneku viia VÕS kooskõlla Maksekonto direktiivi artikli 17 lõikega 3, täiendades VÕS § 710 ¹ järgmiselt: „Krediidasutus on kohustatud tarbijale põhimakseteenuseid osutama vähemalt eurodes.“	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt täiendatud.
45	VÕS § 710 ¹ lõike 8 kohaselt ei ole krediidasutusel lubatud põhimakseteenuse lepingu sõlmimise eeltingimusena tarbijat kohustada kasutama lisateenuseid või ostma krediidasutuse aktsiaid, välja arvatud juhul, kui sama tingimus kehtib kõikide tarbijate kohta. Maksekonto direktiivi artikli 16 lõike 9 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et juurdepääs põhimaksekontole ei sõltu täiendavate teenuste	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt täiendatud.

	<p>või krediidasutuse aktsiate ostmisest, välja arvatud juhul, kui viimane tingimus kehtib krediidasutuse kõikide tarbijate suhtes.</p> <p>VÕS § 710¹ lõikega 8 annab Eesti seadusandja krediidasutustele võimaluse kohustada tarbijaid ostma lisateenuseid põhimakseteenuse lepingu sõlmimise eeltingimusena, juhul kui see kehtib kõigi tarbijate osas. Eelnev ei ole aga vastavuses Maksekonto direktiiviga, mis vastupidiselt aktsiate ostmisele keelab igal juhul põhimakseteenuse lepingu sõlmimist siduda lisateenuste ostmisega.</p> <p>Teeme ettepaneku viia VÕS § 710¹ lõige 8 kooskõlla Maksekonto direktiivi artikli 16 lõikes 9 sätestatuga järgmiselt: „<i>Krediidasutusel ei ole lubatud põhimakseteenuse lepingu sõlmimise eeltingimusena tarbijat kohustada kasutama lisateenuseid või ostma krediidasutuse aktsiaid, välja arvatud juhul, kui viimane tingimus kehtib kõikide tarbijate kohta.</i>“</p>		
46	<p>Maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 1 punkti c) kohaselt hõlmab põhimaksekonto teenuseid, mis võimaldavad sularaha väljavõtmist maksekontolt kogu liidus pangakontoris või pangaautomaadist nii krediidasutuse lahtiolekuajal kui ka väljaspool lahtiolekuaga ning artikli 17 lõike 1 punkti d) kohaselt: i) otsekorraldusi; ii) maksekaardiga tehtavad maksetehinguid, sealhulgas internetimakseid; iii) kreditle korraldusi, sh püsikorraldusi, krediidasutuse terminalides, kontorites ja internetirakenduste kaudu, kui need on kättesaadavad.</p> <p>Eelviidatud teenused on sätestatud VÕS § 709 lõike 15¹ punktides 3-6. VÕS-is puudub viide sellele, et põhimaksekontoga seotud teenustena loetakse üksnes liidus tehtavaid maksetehinguid, nii nagu seda sätestab Maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 1 punkt d. Teeme ettepaneku viia VÕS § 709 lõige 15¹ punktid 4-6 kooskõlla Maksekonto direktiivi artikli 17 lõike 1 punktis d sätestatuga järgmiselt:</p> <p>„3) makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõike 1 punktis 2 nimetatud makseteenused, mida pakutakse Euroopa Liidus krediidasutuse klientide teenindamiseks ette nähtud tegevuskohas või sularaha- või makseautomaadis krediidasutuse lahtiolekuajal või väljaspool lahtiolekuaga;</p> <p>4) makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõike 2 punktis 1 nimetatud makseteenus Euroopa Liidu piires;</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt täiendatud.

	<p>5) makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõike 2 punktis 2 nimetatud makseteenus Euroopa Liidu piires, sealhulgas maksed internetis;</p> <p>6) makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõike 2 punktis 3 nimetatud makseteenused Euroopa Liidu piires, mida saab algatada sularaha- või makseautomaadist, krediidasutuse klientide teenindamiseks ette nähtud tegevuskohas või krediidasutuse internetirakenduse kaudu.“</p>		
47	<p>Täiendavad ettepanekud</p> <p>Kohapealse kontrolli regulatsiooni muudatused – oleme edastanud 08.05.2022 RM-le ettepanekud kohapealse kontrolli regulatsiooni muutmiseks. Palume vastavaid ettepanekuid arvesse võtta ja viia need muudatused sisse ka kehtivatesse eriseadustesse.</p> <p>28. MERAS-es tegevusloa lõppemine – oleme saatnud omapoolsed ettepanekud 11.10.2022 kirjaga nr 5- 10/6307. Ettepanekud on tingitud vajadusest muuta ja ühtlustada regulatsiooni, mis puudutab äriühingu lõpetamist subjekti enda algatusel ning ka MERAS-es sätestada, et vabatahtliku lõpetamise korral on vajalik FI luba. Täna kehtiv regulatsioon võimaldab ühingu majandustegevuse lõpetamist ilma FI sekkumiseta.</p>		
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda			
48	<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Rahandusministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust võlaõigusseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta, millega muudetakse põhimaksekonto avamise ja sulgemise regulatsiooni. Oleme eelnõuga tutvunud ning esitame järgnevalt Kaubanduskoja kommentaarid:</p> <p>Eelnõu § 1 p 6 kohaselt lisatakse võlaõigusseadusesse § 720¹, kus sätestatakse põhimakseteenuse lepingu ülesütlemise kord. Plaanitava sätte lg 1 kohaselt võib krediidasutus põhimakseteenuse lepingu sõlminud tarbijaga lepingu üles öelda üksnes erakorraliselt ja nimetatud paragrahvis sätestatud juhtudel.</p> <p>Rõhutame, et krediidasutuste jaoks on oluline, et seadus täpselt piiritleks, milliste tarbijate puhul lepingu ülesütlemise erisused kehtivad. Tarbija mõiste on kehtivas seaduses defineeritud võlaõigusseaduse § 1 lõikes 5, kuid kõik selle mõiste alla minevad tarbijad ei kuulu maksekonto direktiivi kohaldamisalasse. Eelnõu järgi on VÕS § 720¹ uue sõnastuse eesmärk viia Eesti seadus kooskõlla maksekonto direktiiviga. Arvestades, et näiteks väljaspool</p>	Arvestatud	Vaata vastust nt 7.

	EL elavatele tarbijatele põhimakseteenuse lepingu sõlmimise kohustus ei laiene, siis ei laiene nendega sõlmitud põhimakseteenuse lepingutele ka maksekonto direktiivist tulenevad ülesütlemise alused. Seega palume seletuskirja muuta ja välja tuua, et teatud tarbijate puhul on võimalik ka põhimakseteenuse lepingu korraline ülesütlemine.		
49	<p>Eelnõuga täiendatakse seadust §-ga 720¹ lg 3 p-ga 6 järgmises sõnastuses: krediitdiasutus võib tarbijaga sõlmitud põhimakseteenuse lepingu üles öelda, kui: maksekontol ei ole vähemalt kuue järjestikuse kuu jooksul olnud piisavalt rahalisi vahendeid põhimakseteenuse lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks ning võlgnetav summa on suurem kui 100 eurot.</p> <p>Kaubanduskoda teeb ettepaneku laiendada VÕS § 720¹ lõike 3 punkti 6 sõnastust, hõlmates ka muude lepingute oluliste kohustuste rikkumise. Hetkel on säte sõnastatud liiga kitsalt, keskendudes vaid teenustasude võlgnevusele. Põhimakseteenuse osutamise lepingutes on ka muid kohustusi, mida klient peab järgima ja mille olulise rikkumise korral peaks krediitdiasutusel olema õigus leping üles öelda (nt kaardi- ja internetipanga lepingute puhul maksevahendi isikliku kasutamise kohustus; turvaelementide saladuses hoidmise kohustus; maksekonto lepingu puhul pangale hoolsusmeetmete täitmiseks vajalike andmete ja dokumentide esitamise kohustus). Seega Kaubanduskoda teeb ettepaneku laiendada VÕS § 720¹ lõike 3 punkti 6 sõnastust, hõlmates ka muude lepingute oluliste kohustuste rikkumise.</p>	Mittearvestatud	Muudatus ei ole PAD-iga kooskõlas. Vaata vastust nr 9.
50	<p>Eelnõu § 6 punktiga 1 muudetakse rahapesu tõkestamise seaduse § 42 lg 1 sõnastust. Kehtiva lõike 1 kohaselt on kohustatud isikul keelatud luua ärisuhet või võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist juhuti või ärisuhte raames, kui ta ei suuda täita hoolsusmeetmeid või kui tal on kahtlus, et tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamisega. Muudatuse (eelnõu § 6 p 1) kohaselt jäetakse alustest välja suutmatuse täita ärisuhte seire hoolsusmeetmed ja kahtlus, et tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamisega.</p> <p>Rahapesu tõkestamise seaduse § 1 lg 1 kohaselt on nimetatud seaduse eesmärk ettevõtluskeskkonna usaldusväärsust ja läbipaistvust suurendades tõkestada Eesti rahandussüsteemi ning majandusruumi kasutamist rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks. Oleme seisukohal, et plaanitav muudatus ei ole kooskõlas rahapesu tõkestamise seaduse eesmärgiga ja rahvusvaheliste põhimõtetega, sest muudatuse</p>	Arvestatud	Muudatus on eelnõust välja jäetud.

	<p>tagajärjel muutuks ärisuhte seire teostamata jätmisel ja rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse tuvastamisel tehingu tegemise või ärisuhte loomise või jätkamise otsustamine kohustatud isiku äriliseks kaalutluseks (riskiisu). Nimetatu ei soosi meie hinnangul ettevõtluskeskkonna usaldusväärsust ja läbipaistvust ega Eesti rahandussüsteemi ning majandusruumi kasutamise tõkestamist rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks.</p>		
Õiguskantsler			
51	<p>Tänan võimaluse eest avaldada arvamusteelnõu kohta, mis puudutab eelkõige põhimaksekonto avamise ja sulgemise regulatsiooni muutmist (võlaõigusseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu).</p> <p>1. Eelnõu seletuskirjas on viidatud õiguskantsleri seisukohtadele seoses <i>anonüümsete kontodega</i>. Anonüümsetele kontodele ei ole õiguskantsler viidanud ja on teadmata, mida taoliste kontode all üldse silmas on peetud. Õiguskantsleri seisukohad seoses põhimakseteenusega füüsilisele isikule on seotud sisulises vaates pigem nn tootepiirangute seadmisega ning see nähtub selgelt ka Riigikogule tehtud ettepanekust.</p> <p>Jätkuvalt väärib analüüsimist, kas erinevate hoolsusmeetmete rakendamine tehingupõhiselt (nn tootepiirangud) võiks olla lahenduseks, mis ühelt poolt tagaks rahapesu riski ja terrorismi rahastamise riski maandamise Euroopa Liidu nõuetega kooskõlaliselt, kuid samas võimaldaks tagada inimeste põhiõigused nende igapäevaelus (vt ka Euroopa Komisjoni aruannet Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/92/EL (maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta) kohaldamise kohta).</p>	Arvestatud	Eelnõus on ette nähtud võimalus seada maksekontole riske maandavaid piiranguid.
	<p>1 Vt ka Rahanduskomisjoni 30.04.2024 istungi protokoll.</p> <p>2. Õiguskantsleri ettepanekust johtuvalt täiendatakse riigilõivuseaduse § 9 lõiget 3 pärast sõna „kohustatud“ sõnaga „vähemalt“. Niisiis näeb riigilõivuseaduse § 9 lõike 3 peale muudatuse jõustumist ette, et riigilõivu tasuja soovil on riigilõivu võtja kohustatud vähemalt 10 euro suuruse riigilõivu vastu võtma sularahas. Selline kohustus on riigiasutusel ka praegu. Eelnõu seletuskirjas (lk 25) on märgitud, et „sellest suuremas summas sularaha vastuvõtmisel on riigilõivu võtjal võimalus lahendada</p>	Selgitatud	Eelnõuga on täiendatud põhimakseteenuste regulatsiooni, mis võimaldab tarbijatel paremat ligipääsu põhimakseteenustele.

<p>riigilõivu sularahas tasumise taotlus põhjendatud vajadusest lähtuvalt.“</p> <p>See muudatus ei lahenda õigusselgelt õiguskantsleri ettepanekuga tõstatatud probleemi. Õiguskantsleri ettepaneku tuumaks on see, et Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 15 ja § 14 koostoimest tuleneb, et igaühel peab olema võimalus tasuta kohtusse pöördumiseks nõutav riigilõiv sularahas või pangakonto kaudu.</p> <p>Praegu väljapakutav regulatsioon jätab ebaselgeks, kas ja kuidas hakkab toimuma riigilõivu sularahas tasumise põhjendatud vajaduse hindamine ja mida inimene selleks tegema peab. Seetõttu on kaheldav, kas kõnealune muudatus tagab õiguskantsleri ettepanekus kirjeldatud probleemile põhiseaduspärase lahenduse.</p>		
---	--	--